ГОЛОС України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 3 ◆ П'ятниця, 4 січня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

БУРАТІНО ТА ЙОГО МАМА

...Буратіно десь пішов шукати золотого ключика, а дверцята до щастя поки що прикриті картою світу. Її прилаштував тут ще старий Карло. Карта мусила б[illegible]бов'язково світовою і [illegible]'язково політичною — [illegible]об ідея щастя мала [illegible]евніший і наочніший вигляд. Втім, карта робить свою справу: від дверцят до щастя — протяг немилосердний, отож з картою — тепліше.

А Буратінові — що! Він, Буратіно, — дерев'яний, йому — не холодно, він може собі експериментувати, перебирати ключики — який дужче блищить, він дозволяє собі вірити — кому треба, кому не треба, й дискутувати з Карабасом та іншими пройдисвітами.

А тато Карло теж десь подався — що з нього тепер візьмеш!

І якось ніхто ніколи не думав: чи є у Буратіно мама! Мабуть, є. Просто — мама. Старенька. Сидить сама у нетопленій хаті з щілинами в стінах, [illegible]туленими чудовою [illegible]ольоровою картою чужого їй світу...

Фото Олександра ГЛЯДЄЛОВА.

МАТЕРІАЛ «МІФИ І МІФОТВОРЦІ» ЧИТАЙТЕ НА 12—13 СТОРІНКАХ.

Отже, з 1 січня набрав чинності так довго очікуваний Закон УРСР про міліцію. Текст його друкується на 2 і 6—8 сторінках.

■

Можливо, ознайомившись із Законом про міліцію, хтось поцікавиться також діяльністю зарубіжних «стражів порядку» — наприклад, паризьких. Що ж, читайте на 16-й стор. публікацію «Обличчям до стіни».

Тікаючи з поля Полтавської битви, Іван Степанович Мазепа, гетьман Лівобережної України, наказав навантажити бочки з золотом в човен, щоб перевезти через Дніпро. Але піднялася буря, і скарби були скинуті у воду. Безслідно щезли гетьманські скарби... Чи безслідно? Адже залишилося після Мазепи те, що неможливо оцінити сріблом-злотом. Храми, які він побудував, вірші, які склав. Про це читайте на 10—11 стор.

Інформаційний кур'єр: Телетайп. Телекс. Телефакс

Головний приз — інкрустовану діамантами монограму у вигляді двох переплетених літер «К», а також 1,5 мільйона доларів вручено в Ліоні Гаррі Каспарову. Чемпіон світу заявив, що кошти від продажу коштовності з аукціону він передасть на потреби вірменського населення Баку.

У художньому салоні Черкас відкрито персональну виставку заслуженого художника України Данила Нарбута — сина знаменитого графіка Георгія Нарбута. Це — галерея портретів понад тридцяти полковників славного війська Богдана Хмельницького.

Президент США Джордж Буш планує зробити візит до Москви 11 лютого цього року для проведення радянсько - американської зустрічі на найвищому рівні. Про це заявив офіційний представник Білого дому Марлін Фіцуотер.

Важкі дні настають для діючих засобів масової інформації, які не зареєструвались у Держкомпреси СРСР. Їх засновникам загрожує штраф до 500 карбованців з вилученням усього тиражу. Віднині реєстрація цих видань здійснюється після прийняття відповідного судового рішення.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

ПРО МІЛІЦІЮ

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК заступник редактора

Анатолій ГОРЛОВ заступник редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО заступник редактора

Борис СИДОРЕНКО заступник редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

Засновник — Верховна Рада Української РСР.

Адреса редакції: УРСР, 252047 Київ-47, вул. Нестерова, 4

Рукописи не рецензуються і не повертаються

Думки авторів публікацій у «Голосі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції.

Індекс 60955. Тираж 165.650. Передплатна ціна на рік 19 крб. 60 коп.

УВАГА! У зв'язку з технологією випуску газети другий «зошит» (9—16 стор.) вкладено між 4 і 5 сторінкою.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Міліція Української РСР

Міліція Української РСР — державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань.

Стаття 2. Основні завдання міліції

Основними завданнями міліції є:

забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів;

запобігання і припинення правопорушень;

охорона і забезпечення громадського порядку;

виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх вчинили;

забезпечення безпеки дорожнього руху;

захист власності від злочинних посягань;

виконання кримінальних покарань і адміністративних стягнень;

участь у поданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків.

Стаття 3. Принципи діяльності міліції

Діяльність міліції будується на принципах законності, гуманізму, поваги до особи, соціальної справедливості, взаємодії з трудовими колективами, громадськими організаціями й населенням.

Діяльність міліції є гласною. Вона інформує органи влади і управління, трудові колективи, громадські організації, населення і засоби масової інформації про свою діяльність, стан громадського порядку та заходи щодо його зміцнення. За погодженням з міліцією засоби масової інформації можуть акредитувати своїх журналістів при її органах. Не підлягають розголошенню відомості, що становлять державну або службову таємницю.

При виконанні службових обов'язків працівники міліції незалежні від впливу будь-яких партій і рухів.

Стаття 4. Правова основа діяльності міліції

Правовою основою діяльності міліції є: Конституція Української РСР, цей Закон, інші законодавчі акти Української РСР, постанови Ради Міністрів Української РСР, рішення місцевих Рад народних депутатів, прийняті у межах їх компетенції, нормативні акти Міністерства внутрішніх справ Української РСР, а також Конституція СРСР, інші законодавчі акти СРСР, нормативні акти Міністерства внутрішніх справ СРСР, якщо вони не суперечать Конституції Української РСР, Декларації про державний суверенітет України, та Загальна Декларація Прав Людини, міжнародні правові норми, ратифіковані у встановленому порядку.

Стаття 5. Діяльність міліції та права громадян

Міліція виконує свої завдання неупереджено, у точній відповідності з законом. Ніякі виняткові обставини або вказівки посадових осіб не можуть бути підставою для будь-яких незаконних дій або бездіяльності міліції. Для забезпечення громадського порядку працівники міліції зобов'язані вживати заходів незалежно від свого підпорядкування.

Міліція поважає гідність особи і виявляє до неї гуманне ставлення, захищає права людини незалежно від соціального походження, майнового та іншого становища, расової та національної належності, громадянства, віку, мови та освіти, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань. При звертанні до громадянина працівник міліції зобов'язаний назвати своє прізвище, звання та пред'явити на його вимогу службове посвідчення. У взаємовідносинах з громадянами працівник міліції повинен виявляти високу культуру і такт.

Міліція не розголошує відомостей, що стосуються особистого життя людини, принижують її честь і гідність, якщо виконання обов'язків не вимагає іншого.

Міліція тимчасово, в межах чинного законодавства, обмежує права і свободи громадян, якщо без цього не можуть бути виконані покладені на неї обов'язки, й зобов'язана дати їм пояснення з цього приводу.

Міліція забезпечує право на юридичний захист та інші права затриманих і взятих під варту осіб, не пізніше 24 годин повідомляє про їх місцеперебування близьким родичам, адміністрації за місцем роботи чи навчання і в разі необхідності вживає заходів до негайного подання їм медичної та іншої допомоги.

Стаття 6. Сприяння державних органів, громадських об'єднань, трудових колективів і громадян у виконанні завдань міліції

Державні органи, громадські об'єднання, службові особи, трудові колективи, громадяни зобов'язані сприяти міліції в охороні громадського порядку і боротьбі із злочинністю.

Міліція має право для виконання покладених на неї завдань залучати громадян за їх згодою до співробітництва у порядку, встановленому законами, що регулюють профілактичну та оперативно-розшукову діяльність. Примусове залучення громадян до співробітництва з міліцією забороняється.

Стаття 7. Організація міліції та її підпорядкованість

Міліція є єдиною системою органів, яка входить до структури Міністерства внутрішніх справ Української РСР, виконує адміністративну, профілактичну, оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну, виконавчу та охоронну (на договірних засадах) функції. Вона складається з підрозділів:

кримінальної міліції;

міліції громадської безпеки;

транспортної міліції;

державної автомобільної інспекції;

міліції охорони;

спеціальної міліції.

Для забезпечення громадського порядку на об'єктах і територіях, які мають особливе народногосподарське значення або постраждали від стихійного лиха, екологічного забруднення, катастрофи, Міністерством внутрішніх справ Української РСР з дозволу Ради Міністрів Української РСР можуть створюватись спеціальні підрозділи міліції.

На території Української РСР забороняється створення охоронних та інших воєнізованих формувань, не передбачених законодавством Української РСР.

Організаційна структура і штатна чисельність міліції визначаються в порядку, встановлюваному Радою Міністрів Української РСР.

Права і обов'язки, організація роботи та структура підрозділів міліції визначаються положеннями, які затверджуються міністром внутрішніх справ Української РСР у відповідності з цим Законом.

У своїй діяльності міліція підпорядковується Міністерству внутрішніх справ Української РСР і підзвітна відповідним Радам народних депутатів у питаннях, віднесених до їх компетенції.

Міністр внутрішніх справ Української РСР здійснює керівництво всією міліцією республіки.

В областях, містах, районах міліцією керують начальники управлінь (відділів) внутрішніх справ, які призначаються за погодженням з виконавчими комітетами відповідних Рад народних депутатів:

начальники управлінь внутрішніх справ областей, міст Києва і Севастополя — міністром внутрішніх справ Української РСР;

начальники міських, районних відділів (управлінь) внутрішніх справ — начальниками управлінь внутрішніх справ областей та міста Києва.

Стаття 8. Взаємовідносини у сфері діяльності міліції між Міністерством внутрішніх справ Української РСР і Міністерством внутрішніх справ СРСР, відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями кримінальної поліції

Взаємовідносини у сфері діяльності міліції між Міністерством внутрішніх справ Української РСР і Міністерством внутрішніх справ СРСР, відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями кримінальної поліції будуються на підставі угод між ними, затверджених Радою Міністрів Української РСР.

Стаття 9. Залучення до виконання завдань міліції інших працівників органів внутрішніх справ

До виконання завдань по охороні громадського порядку, громадської безпеки і боротьбі із злочинністю в порядку, встановленому чинним законодавством, можуть залучатись інші працівники органів внутрішніх справ, військовослужбовці внутрішніх військ. На них (працівників виправно-трудових установ, пожежної охорони, а також курсантів, слухачів, ад'юнктів, інших атестованих працівників, в тому числі й викладацького складу навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ Української РСР), поширюються права і обов'язки, гарантії правового і соціального захисту та відповідальність працівників міліції.

Ці ж права, обов'язки і відповідальність поширюються також на працівників органів внутрішніх справ, які добровільно виконують завдання по охороні громадського порядку, громадської безпеки, або якщо виконання зазначених завдань входить до їх службових обов'язків.

Розділ II. ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА МІЛІЦІЇ

Стаття 10. Основні обов'язки міліції

Міліція відповідно до своїх завдань зобов'язана:

1) забезпечувати безпеку громадян і громадський порядок;

(Продовження на 6-й стор.)

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Про порядок введення в дію Закону Української РСР «Про міліцію»

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Закон Української РСР «Про міліцію» ввести в дію з 1 січня 1991 року, за винятком статті 8, пунктів 10—12 статті 11, статей 18 і 23.

2. Раді Міністрів Української РСР:

до 1 липня 1991 року розробити і подати на розгляд Верховної Ради Української РСР проекти законів про профілактику правопорушень та оперативно-розшукову діяльність органів внутрішніх справ УРСР;

до 1 квітня 1991 року з метою врегулювання основних засад та умов проходження служби в міліції, забезпечення формування кадрового складу підрозділів міліції на конкурсній основі висококваліфікованими освіченими спеціалістами:

підготувати і подати на розгляд Президії Верховної Ради Української РСР проект Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ УРСР;

розробити і затвердити Положення про проходження служби особовим складом органів внутрішніх справ та текст Присяги працівника міліції УРСР;

розробити і ввести в дію Положення про порядок і умови державного страхування працівників міліції УРСР.

Привести рішення Уряду республіки у відповідність із Законом Української РСР «Про міліцію».

3. У зв'язку з цим стаття 8, пункти 10—12 статті 11, статті 18 і 23 набувають чинності після прийняття зазначених вище відповідних актів законодавства.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ,
25 грудня 1990 року.

ДОГОВІР

між Українською Радянською Соціалістичною Республікою і Білоруською Радянською Соціалістичною Республікою

Українська Радянська Соціалістична Республіка і Білоруська Радянська Соціалістична Республіка, які іменуються надалі Сторони,

грунтуючись на Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року та Декларації Верховної Ради Білоруської Радянської Соціалістичної Республіки про державний суверенітет Білоруської Радянської Соціалістичної Республіки від 27 липня 1990 року,

враховуючи спільність культур своїх народів та зв'язки, що історично склалися між ними,

висловлюючи волю народів Української РСР і Білоруської РСР та рішимість побудувати демократичні правові держави України і Білорусії,

будучи перекананими в необхідності розвивати свої міждержавні відносини на основі принципів суверенної рівності, невтручання у внутрішні справи, відмови від застосування сили, економічних та будь-яких інших методів тиску, врегулювання спірних проблем погоджувальними засобами, а також інших загальновизнаних принципів і норм міжнародного права,

вважаючи, що дальший розвиток і зміцнення відносин дружби, добросусідства і взаємовигідного співробітництва між ними відповідають корінним національним інтересам народів обох держав і служать справі миру і безпеки,

керуючись прагненням всіляко сприяти створенню і розвитку на добровільній основі союзу суверенних держав,

знову підтверджуючи як одні з держав-засновниць свою відданість цілям і принципам Статуту Організації Об'єднаних Націй, а також хельсінкського Заключного акта, Паризької хартії для нової Європи та інших документів Наради з безпеки і співробітництва в Європі,

зобов'язуючись додержувати загальновизнаних норм міжнародного права в галузі прав людини,

домовились про таке:

Стаття 1

Сторони визнають одна одну суверенними державами і зобов'язуються утримуватися від дій, що можуть завдати шкоди їх державному суверенітету.

Стаття 2

Сторони гарантують всім громадянам СРСР, які проживають на територіях Української Радянської Соціалістичної Республіки і Білоруської Радянської Соціалістичної Республіки, після прийняття Сторонами законів про громадянство, право мати громадянство тієї Сторони, на території якої вони проживають.

Питання набуття громадянства однієї із Сторін особами, які проживають на території іншої Сторони, регулюються відповідною угодою на основі законодавства Сторін про громадянство.

Стаття 3

Кожна із Сторін зобов'язується гарантувати громадянам іншої Сторони, які проживають на її території, рівні із своїми громадянами права і свободи відповідно до діючого законодавства Сторін та їх однаковий правовий захист.

Кожна із Сторін захищає права своїх громадян, які проживають на території іншої Сторони, протегує їм і подає підтримку відповідно до загальновизнаних норм міжнародного права.

Стаття 4

Сторони сприяють вираженню, збереженню і розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності національних меншостей, які населяють їх території, та усталених унікальних етнокультурних регіонів.

Стаття 5

Сторони розвивають рівноправне і взаємовигідне співробітництво своїх народів і держав у галузі політики, економіки, освіти, культури, охорони здоров'я, екології, науки, техніки, торгівлі, в гуманітарній та інших галузях, сприяють широкому інформаційному обміну.

Сторони вважають за необхідне укласти угоди про співробітництво у відповідних галузях.

Стаття 6

Сторони визнають і поважають територіальну цілісність Української Радянської Соціалістичної Республіки і Білоруської Радянської Соціалістичної Республіки в нині існуючих кордонах.

Стаття 7

Сторони, прагнучи до подальшого зміцнення міжнародного миру, визнають необхідність співробітництва обох держав у галузі оборони і забезпечення безпеки на основі Декларацій про державний суверенітет Сторін та відповідно до Статуту ООН.

Стаття 8

Сторони визнають, що до сфери їх спільної діяльності, яка реалізується на рівноправній основі через спільні координуючі інститути Сторін, належать:

— взаємодія у зовнішній політиці;
— забезпечення прав людини і захист прав громадян;
— співробітництво у формуванні і розвитку спільного економічного, правового, гуманітарного та інформаційного простору, в тому числі в загальноєвропейському контексті;
— питання митної політики;
— управління системами енергетики, транспорту і зв'язку, включаючи супутниковий зв'язок і телекомунікації;
— співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища, в тому числі по запобіганню транскордонному перенесенню забруднень, і участь у створенні всеохоплюючої міжнародної системи екологічної безпеки;
— питання міграційної політики;
— боротьба із злочинністю, включаючи міжнародну злочинність.

Стаття 9

Сторони визнають планетарний характер чорнобильської катастрофи і зобов'язуються обмінюватися інформацією щодо всіх аспектів діяльності по мінімізації її наслідків, а також об'єднувати і координувати свої зусилля в цій галузі, в тому числі і на міжнародному рівні.

Стаття 10

Сторони вважають, що правовий режим державного майна, майна юридичних осіб і громадян однієї Сторони, що знаходиться на території іншої Сторони, регулюється законодавством Сторін, а в необхідних випадках — окремою угодою.

Сторони погоджуються в тому, що всі питання щодо об'єктів, які кваліфікуються як загальносоюзна власність, підлягають врегулюванню на основі окремих угод, що грунтуються на законодавчих актах Сторін про захист економічного суверенітету, за участю заінтересованих Сторін.

Стаття 11

Економічні відносини Сторін регулюються угодами, невід'ємною частиною яких є надання режиму найбільшого сприяння. Сторони забезпечують розвиток економічних, торговельних, науково-технічних відносин на рівнях:

— органів державної влади і управління;
— банків і фінансової системи;
— підприємств, об'єднань, організацій і установ;
— спільних українсько-білоруських і білорусько-українських підприємств та організацій;
— індивідуальних підприємців.

Сторони згодні з тим, що конкретні механізми міжгосподарських відносин, торговельного обміну, всіх видів зв'язку і перевезень, а також питання економічного та інформаційного співробітництва регламентуватимуться міжурядовими угодами. Сторони сумлінно і неухильно додержуватимуть взаємних зобов'язань і не застосовуватимуть в односторонньому порядку економічних заходів, що дестабілізують їх економіку або завдають шкоди Сторонам.

Стаття 12

Сторони укладуть міжурядові угоди про взаємні поставки і послуги, платежі, ціни і рух цінних паперів. Даний перелік угод не є вичерпним.

Сторони зобов'язуються вживати заходів щодо координації політики цін.

Стаття 13

Кожна із Сторін забезпечує транзитні транспортні операції іншої Сторони через морські, річкові і повітряні порти, залізниці, автодорожню мережу і трубопроводи, розташовані на їх територіях.

Умови і порядок здійснення транзитних транспортних операцій визначаються спеціальними угодами Сторін.

Стаття 14

Сторони залишають за собою право укладати додаткові договори або угоди про співробітництво в усіх інших сферах міждержавних відносин.

Стаття 15

Сторони обміняються повноважними представництвами.

Порядок обміну представництвами та їх статус буде врегульовано спеціальною угодою.

Стаття 16

Спори щодо тлумачення і застосування цього Договору підлягають розв'язанню шляхом переговорів.

Стаття 17

Цей договір не зачіпає зобов'язань Сторін щодо третіх держав і права на укладення договорів з третіми Сторонами про їх участь у визначеній Договором сфері спільної діяльності Сторін, в тому числі і в галузі забезпечення безпеки.

Стаття 18

Сторони проводитимуть регулярні двосторонні консультації і переговори з питань виконання цього Договору.

З метою реалізації цього Договору Сторони вважають за необхідне створити також постійно діючу міжпарламентську комісію по співробітництву.

Стаття 19

Кожна із Сторін залишає за собою право ініціювати в рамках консультацій переговори про доцільність продовження дії цього Договору або окремих його статей.

Положення цього Договору можуть бути доповнені або змінені за взаємною згодою Сторін.

Стаття 20

Цей Договір підлягає ратифікації.

Обмін ратифікаційними грамотами відбудеться в місті Києві.

Цей Договір набирає чинності в день обміну ратифікаційними грамотами.

Стаття 21

Цей Договір укладається строком на десять років. Його чинність буде потім автоматично продовжено на наступний десятирічний строк, якщо жодна із Сторін не заявить про своє бажання денонсувати його шляхом письмового повідомлення не пізніш як за шість місяців до закінчення строку дії Договору.

Складено в місті Мінську 29 грудня 1990 року в двох примірниках, кожний українською і білоруською мовами, причому обидва тексти мають однакову силу.

Стаття 22

Цей Договір після набрання ним чинності подається до Секретаріату Організації Об'єднаних Націй для реєстрації та опублікування.

За Українську Радянську Соціалістичну Республіку
Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК

За Білоруську Радянську Соціалістичну Республіку
Голова Верховної Ради Білоруської РСР
М. ДЕМЕНТЕЙ

ПОСТАНОВА

ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Про пропозиції щодо святкових і неробочих днів в Українській РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Доручити Раді Міністрів Української РСР, комісіям Верховної Ради Української РСР у питаннях законодавства і законності, з питань державного суверенітету, міжреспубліканських і міжнаціональних відносин, з питань культури та духовного відродження, з питань планування, бюджету, фінансів і цін підготувати проект постанови Верховної Ради Української РСР про святкові дні в Українській РСР.

2. З метою задоволення потреб віруючих громадян Української РСР визнати неробочими дні релігійних свят — Різдва Христового (7 січня), Великодня і Трійці (по одному дню).

Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК.

м. Київ,
26 грудня 1990 року.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК ЧЕРЕЗ «ДІАЛОГ»

КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ. Постійний діалог між депутатами і виборцями потрібний для обох «співрозмовників». Одні краще знатимуть, що діється в народі, інші — чи правильний вибір зробили. А разом — краще сприятимуть вирішенню спільних нагальних проблем, допомагати органам управління містом і селищами. Так вирішили під Києвом, в Ірпені, де при міськраді створено дискусійний клуб «Діалог».

Жителі міста Ірпеня і прилеглих селищ обрали сто депутатів до міськради, сім — до облради, голосували за депутатів Верховних Рад УРСР та СРСР.

— Мені необхідно радитися з виборцями, знати їхню думку, — сказав депутат Верховної Ради УРСР, голова Ірпінської міськради О. Андріяка. Для цього й служитиме «Діалог». В роботі клубу можуть взяти всі бажаючі, тому «набір» тем для дискусій, диспутів, зустрічей практично необмежений. Працює клуб кожного другого четверга з 18-ї години.

Володимир СКАЧКО.

Новини з усієї України

СТАТТЯ ВИТРАТ — МИЛОСЕРДЯ

КОНОТОП, Сумська область. По одній тисячі карбованців поклав десяти сиротам на іменні рахунки в місцевому ощадбанку колектив «Слов'янця». Це спільне радянсько - болгарське підприємство й надалі планує направляти частину коштів від солідних прибутків на благодійні цілі. Зокрема, цього року в місті буде організовано безплатні обіди для найменш забезпечених громадян, надаватиметься допомога багатодітним сім'ям.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

УСЕ ПРО СУВОРОВА

ІЗМАЇЛ. Одеська область. Понад 300 найцінніших експонатів Державного військово-історичного музею О. В. Суворова, що в Ленінграді, на цілих три місяці «прописалися» в придунайському місті. Відкрилася виставка в місцевій картинній галереї в день 200-річчя штурму фортеці.

Тут особисті речі полководця, давня зброя та обмундирування героїв штурму, оригінали різноманітних документів. Багато нині відвідувачів і в приміщенні діорами «Штурм фортеці Ізмаїл 22 грудня 1790 року», де розгорнуто ще одну виставку — експонати тутешнього музею О. В. Суворова.

У дні шкільних канікул сюди щодня приїздять сотні хлопчиків та дівчаток з міст і сіл республіки, щоб ознайомитися з героїчним минулим прадідів.

Георгій ВОРОТНЮК, власкор «Голосу України».

ПРИЙМІТЬ ПАКЕТ ВІД ВЧИТЕЛІВ

ЗАПОРІЖЖЯ. На незапланованій згори педагогічній конференції вчителів Ленінського району близько чотирьохсот освітян виробили пакет вимог до Верховної Ради УРСР та Ради Міністрів України.

А це — підвищення платні педагогам, яка разом з надбавкою за професійну майстерність має бути не нижчою від зарплати висококваліфікованих робітників, працівників народного господарства; підвищення оплати за перевірку письмових робіт; збереження вчителям вислуги років з оплатою пенсії не нижче від ставки; поліпшення соціально - побутових умов, передусім у забезпеченні житлом.

Олександр МИХАЙЛЮТА, власкор «Голосу України».

РОБЛЮ СВОЮ СПРАВУ, ЯК МОЖУ...

Хто є хто

СКОРИК Лариса Павлівна, Артемівський виборчий округ № 1 м. Києва. Українка, 1939 року народження, безпартійна, доцент кафедри архітектури Київського державного художнього інституту, закінчила Львівський політехнічний інститут, архітектор, кандидат архітектури. Входить до опозиції в парламенті.

— Кінець XX сторіччя — жіночий етап у політиці. Що може і, мабуть, повинна принести жінка в неї? Адже — це — суто чоловіча справа?

— Жінка, на мою думку, має привнести в політику найнеобхідніше — порядок і здоровий глузд. Специфіка жіночого мислення дійсно існує. Не розуму, а саме мислення. І виявляється вона в якомусь синтезуючому вигляді. Чоловік, як на мене, і в політиці мислить глибоко, але дещо однобоко. Жінка ж бачить увесь загал проблем. А в політиці це необхідна риса. Завдяки цьому, а також особливому відчуттю вартості людського життя жінка й може зробити в політиці багато корисного.

А пішли жінки в парламенти, уряди тому, що, певно, добре розчаровані чоловічою політикою.

— А чому ж в СРСР тільки сьогодні з'являються жінки-політики?

— Тому що в СРСР суспільство було якщо не деполітизоване, то взагалі усунуте від політики.

І жінкам у цьому суспільстві ,доведеним до парадоксального стану зубожіння безглуздою емансипацією, нічого не залишилося, окрім боротьби за виживання своїх сімей, дітей. І взагалі, коли порівнюють нашу державу і світ, мені чомусь завжди хочеться або посміхнутися, або заплакати...

— Вас особисто — хто з захопленням, хто з роздратуванням — називають «несамовитою Ларисою». Як вам вдається бути і несамовитою у відстоюванні своїх поглядів, і чарівною жінкою?

— О, дякую за гарні слова. Не знаю, як вдається, і взагалі не знаю, чи вдається. Просто роблю свою справу, як можу і вмію...

— От скажіть усім чоловікам: що любить Лариса Скорик як жінка? Готувати, шити, в'язати?

— Все люблю, але вже й не пам'ятаю, коли робила це зі смаком — просто не вистачає часу.

— А ваші мистецькі уподобання?

— Не можу сказати, хто улюблений, — їх багато. Сьогодні із задоволенням почитала б Августина Блаженного. Із поетів — Василя Стуса і Рільке. Дуже люблю малювати дерева, іноді мені навіть здається, що я роблю це краще за інших, хоча це, можливо, й не так. Дуже люблю наш український авангард: так званий «бойчукізм», сучасних художників, з ким так жорстоко обійшлися в шістдесяті система, Антонюка, Марчука, Гуменюка. Взагалі Україна має таких розкішних художників, що є з кого вибирати...

— А що найчарівніше, на ваш погляд, в українській жінці?

— Я б сказала: свідомість. Усвідомлення своєї вартості, вартості своєї національної приналежності, якщо жінка, звичайно, справжня українка. Це, можливо, й не належить до чарів, але в моєму розумінні — це найвищі вартості.

— Чи вистачає у вас часу на сім'ю? Яка вона у вас? Чи є діти, онуки?

— Часу не вистачає. Але я не роблю з цього катастрофи. Сьогодні такий час, що ми багато чим маємо пожертвувати заради незалежної демократичної України. А в сім'ї у мене всі є, навіть онук Данило вже з'явився...

— На честь Данила Галицького?

— Так, бо він народився на Галичині.

— Сьогодні багато розмов про те, що жінку знову треба повернути «на місце»: до кухні, вітальні, під паранджу. Тоді, мовляв, вона знову стане іграшкою для чоловіка, їй знову співатимуть серенади під вікном. Ви теж так вважаєте?

— Ні. Я — українка, а в українському суспільстві жінка ніколи не ховалася під паранджу і ніколи не була забаганкою в чоловічих руках. Вона завжди була дружиною свого дружини. Рівноправність жінки — у моралі і світогляді українського народу.

— Що б ви могли побажати жінкам в новому році?

— Духовного відродження і щастя, щастя, щастя!..

Вів бесіду Володимир СКАЧКО, спецкор «Голосу України».

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ЧИ НАГОДУЮ Я ПУТИВЛЬ?

Що хвилює

Ми з дружиною обоє сільського роду, хоч давно оселилися в місті. Завжди тримали у дворі худобу, птицю. Без цього у такому райцентрі, як Путивль, де державної торгівлі немає, а кооперативні ціни «кусаються», на одну зарплату не прожити. А з іншого боку, від центру — далеко, біля кожної хати добрячий шмат землі. Зовсім поряд Сейм з розкішними луками у заплаві.

Тож порадилися ми з дружиною і вирішили теж завести корову. Та поки розживалися грішми (для цього купили, а потім, відгодувавши, здали на м'ясокомбінат четверо телят), визріла інша думка. А що коли взятися за діло серйозно? Так, щоб не лише собі до столу, але й на продаж молоко виробляти? Одним словом, закортіло створити малу сімейну ферму.

Починали з двох корів. Наступного 1988 року придбали ще трійко, потім ще. Нині пораємо десять корів, одинадцяту тимчасово, через брак місця у сараї, відвіз на село батьку. Зрозуміло, робота, у яку ми з Марією добровільно впряглися, не мед.

Я не політик, і мені важко судити про аргументи тих, хто доводить згубність приватної власності у сільському господарстві. При такому підході моя ферма не має права на існування. Хіба це правильна логіка? Головне, вважаю, не те, хто володіє землею, худобою, а наскільки вміло веде справу. І тут мені не соромно навести деякі цифри. Торік ми реалізували лише першим сортом 65 тонн молока, 3,5 тонни м'яса. Причому, жодного кілограма продукції не вивезено на ринок, всю її продали, за державними цінами. Для наочності скажу: того молока, яке я доставив своїм УАЗом на молокозавод, досить аби годувати все населення Путивля упродовж чотирьох днів.

Задоволені й заробітком — щомісяця десь по півтори тисячі карбованців на кожного припадає. І я не роблю з цього таємниці. Люди повинні знати, на який зиск можуть розраховувати, присвятивши себе фермерству.

Які мої плани? Була задумка збудувати капітальний корівник на 15—16 місць, так щоб довести виробництво молока до 100 тонн на рік. Вже й лісу виписав, доїльну установку дістав, аж тут трапився конфлікт з машиною. Непорядно вчинили зі мною у райвиконкомі. Вони гадають, я мовчки проковтну образу, але я цього так не залишу. Знаю, що моїм «доброзичливцям» буде зайвий привід поплескати язиками про те, який Головачов рвач і нахаба. Нехай, а правди-таки доб'юся...

Володимир ГОЛОВАЧОВ, фермер.

Сумська область.

СОРОС ГРОШИМА НЕ СМІТИТЬ

Фонд для всіх

Фонд «Відродження» і всі його засновники: Український фонд культури, Українська екологічна асоціація «Зелений світ», Товариство української мови імені Тараса Шевченка, Український республіканський комітет захисту миру та відомий у світі бізнесмен Джордж Сорос прагнуть сприяти процесові відродження національної самосвідомості, культури, мови, наукового потенціалу, екології України.

— Джордж Сорос, до речі, вважає, — сказав виконавчий директор фонду «Відродження» Валерій Грузин, — що перебудова захлинеться без допомоги Заходу. І наслідки від цього були б катастрофічними для всього людства. Він прагне допомогти, власне, вже допомагає. Та не у формі валютних вливань, які адміністративно-командна система свого часу всмоктала, як пісок воду, а через підтримку здорових сил республіки. Ідея Сороса — допомогти тим, хто вже підвівся на ноги, скажімо, та ще стоїть на одному коліні.

Недавно, приміром, ми затвердили кілька цікавих проектів по створенню міжнародної школи українознавства, Київського незалежного юридичного клубу, ресурсного потенціалу регіону у порівняних цінах. Зазначу, що частину надзвичайно оригінальних проектів відхилено, і поясню, чому. Представлено було чудові ідеї, та не продумано, як їх втілювати. Можливо, ми ще повернемося до них — все цінне у портфелі Фонду.

Цей Фонд нині є єдиною громадською організацією, утвореною УРСР і США без будь-яких посередників, він відкритий для участі в ньому громадських організацій та інших інституцій. Власне, може звернутися кожен, хто має ідею (адреса: 252036, Київ, вулиця Юрія Коцюбинського, 16).

І ще одна деталь. Фонд відкрив центр для орієнтації здібного студентства, що прагне одержати освіту в наукових закладах світу. Звичайно, на основі серйозного відбору. Це єдиний і найголовніший критерій. По знайомству, впливовому дзвінку ніхто не поїде.

Людмила ЗАСЄДА.

Київ.

Запрошення до...

НА ШЛЯХУ ДО Б...

Як будете їхати до Берестечка чи Пляшівки, де колись козаки Богдана Хмельницького героїчно билися з польськими шляхтичами, то, можливо, ваш шлях проляже через Млинів. Тут, окрім тихих провінційних вуличок і красивої Ікви, вам пощастить побачити мальовничий куточок — із дзеркальними плесами і розквітлою зеленню влітку. У цьому краю колись знімався фільм «Сліпий музикант», а на пагорбі, обведеному каналом, стояв колись маєток графа Хоткевича. І буяло життя з усіма його графськими атрибутами — кутаннями, розвагами, прогулянками по алеях парку...

Знаменитого палацу давно нема, але залишились окремі громадські споруди. В одній з них, що над самою водою, оселилось кафе «Українські страви».

Зрештою, коли заїдете, самі побачите: куточок раю.

Вас не тільки пригостять справжнім українським борщем, варениками, кручениками...

СПРАВУ, ЯК МОЖУ...

Хто є хто

сто — хто з
о з роздрату-
вають «неса-
ю». Як вам
несамовитою
воїх поглядів,
ю?
за гарні сло-
вдається, і
чи вдається.
свою справу,
...
ь усім чоло-
ть Лариса
а? Готувати,
, але вже й
ли робила це
росто не ви-
истецькі упо-
сказати, хто
х багато. Сьо-
ленням почи-
на Блаженно-
Василя Сту-
же люблю ма-
іноді мені на-
що я роблю
ших, хоча це,
ак. Дуже люб-
ський аван-
ний «бойчу-
художників,
токо обійшла-
система, Ан-
а, Гуменюка.
а має таких
жників, що є

СКОРИК Лариса Павлівна, Артемівський виборчий округ № 1 м. Києва. Українка, 1939 року народження, безпартійна, доцент кафедри архітектури Київського державного художнього інституту, закінчила Львівський політехнічний інститут, архітектор, кандидат архітектури. Входить до опозиції в парламенті.

— А що найчарівніше, на ваш погляд, в українській жінці?

— Я б сказала: свідомість. Усвідомлення своєї вартості, вартості своєї національної приналежності, якщо жінка, звичайно, справжня українка. Це, можливо, й не належить до чарів, але в моєму розумінні — це найвищі вартості.

— Чи вистачає у вас часу на сім'ю? Яка вона у вас? Чи є діти, онуки?

— Часу не вистачає. Але я не роблю з цього катастрофи. Сьогодні такий час, що ми багато чим маємо пожертвувати заради незалежної демократичної України. А в сім'ї у мене всі є, навіть онук Данило вже з'явився...

— На честь Данила Галицького?

— Так, бо він народився на Галичині.

— Сьогодні багато розмов про те, що жінку знову треба повернути «на місце»: до кухні, вітальні, під паранджу. Тоді, мовляв, вона знову стане іграшкою для чоловіка, їй знову співатимуть серенади під вікном. Ви теж так вважаєте?

— Ні. Я — українка, а в українському суспільстві жінка ніколи не ховалася під паранджу і ніколи не була забаганкою в чоловічих руках. Вона завжди була дружиною свого дружини. Рівноправність жінки — у моралі і світогляді українського народу.

— Що б ви могли побажати жінкам в новому році?

— Духовного відродження і щастя, щастя, щастя!..

Вів бесіду Володимир СКАЧКО, спецкор «Голосу України».

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Наша дійсність

В МОДІ БУДУТЬ... ЛАНЦЮГИ

Прикрий новорічний сюрприз дістався працівникам відділу соціального забезпечення Ленінського району міста. Грабіжники пролізли у приміщення через вікно. Відкрили два сейфи і викрали купонів на суму п'ять тисяч карбованців, прихопивши при цьому... яйця. Зовсім не смішно, коли зважити, що у Львові десяток яєць на базарі коштує не менше семи карбованців.

Зав[illegible]ча [illegible]лом соціального [illegible]забезпе[illegible]ня Е. Дорош поділилася в розмові зі мною припущенням, що злодії шукали не стільки купони, скільки сховані роздвяні подарунки. На сесії обласної Ради народних депутатів було повідомлено, що вони розподілятимуться, зокрема, відділами соціального забезпечення. Пакунків з ковбасою «салямі» вони не знайшли, тож прихопили яйця.

Злодій в умовах ринку працює гнучко. Хутряні шапки, золоті вироби — то пройдений етап. Тепер на часі — чобітки. Як? Підходять троє молодиків до дівчини й блискавично здійснюють операцію. [illegible]воє «ніж[illegible]» піднімаю[illegible]під[illegible], третій здира[illegible]бітки. [illegible] такий випадок [illegible] Львов[illegible] трапився він не в глухому провулку.

Працівники райвідділу соціального забезпечення мають намір поклопотатися про сигналізацію і грати на вікнах. Ну, а нам доведеться оперезати ноги ланцюгами з висячими замками. Вишукано й оригінально. Такого в світі ніде не побачиш. Та де ж роздобути замки?

Оксана ТЕЛЕНЧІ, власкор «Голосу України».

Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

Львів.

З перших рук

ПАСПОРТ ЗА ТИСЯЧУ...

На запитання відповідає завідуючий консульським відділом Міністерства закордонних справ УРСР В. КИРИК.

— Вікторе Андрійовичу, розкажіть, будь ласка, чим займається відділ?

— Якщо коротко, то в наші обов'язки входить консульське забезпечення всіх офіційних зовнішніх контактів республіки, що включає в себе цілий комплекс заходів. Мета їх — захист прав та інтересів як іноземних гостей, так і наших громадян за кордоном.

— Як позначається активізація зовнішніх зв'язків України на роботі консульського відділу МЗС?

— Оцініть лише кількісний показник: число осіб, які їдуть у службові поїздки за два останні роки, підскочило з восьми до вісімдесяти тисяч. Ширшають контакти в політиці, економіці, між громадськими організаціями та бізнесменами. Обов'язків у нас більшає, а умови роботи залишаються ті самі — і приміщення, і технічне оснащення, і, зрештою, структура відділу.

— Чи зміниться щось у вашій роботі цього року?

— Головне — ставатимемо дедалі самостійнішими, менш залежними від центру. Так, усі функції щодо консульського забезпечення зовнішніх зв'язків України, які донедавна відносилися до юрисдикції союзного міністерства закордонних справ, тепер передано нам. Крім того, митна плата, яка береться за оформлення виїзних документів, віднині надходитиме не до союзного бюджету, а до республіканського.

— До речі, з приводу плати. Ходять чутки, що її буде різко підвищено й закордонний паспорт коштуватиме більше тисячі карбованців?

— Чуткам не вірю, інформації з приводу такого підвищення не маю, тому з вашого дозволу, утримаюсь од відповіді.

Тимофій ПРОКОПЕНКО.

Пером репортера

ІМЕНАМИ ПОВСТАНЦІВ

На будинках двох нових вулиць райцентру щойно з'явилися таблички з іменами Григорія Черненка та Микити Лісового. Так земляки увічнили пам'ять активних учасників повстання робітників і селян півдня Бессарабії у вересні 1924 року проти румунських поневолювачів, за відновлення Радянської влади.

Григорій Черненко і Микита Лісовий того далекого вересня стали одними з організаторів збройного виступу трудящих, очолили бойові загони повстанців. Та надто нерівними були сили. Королівський уряд Румунії, щоб утримати панування, послав за Дунай, у Буджакський степ, регулярні війська з артилерією, які жорстоко розправилися з учасниками повстання. Понад три тисячі їх загинуло в боях, багатьох було розстріляно, заарештовано, засуджено. Загинув поблизу села Жибріяни і Григорій Черненко. А Микиту Лісового окупанти присудили до 15 років каторжних робіт. Протестуючи проти катувань та нелюдських умов утримання, 50 в'язнів румунської тюрми Дофтане 1930 року оголосили голодівку. Був серед них і Лісовий. На 40-й день протесту він помер у камері.

Георгій ВОРОТНЮК, власкор «Голосу України».

Татарбунари
Одеської області.

ДЕ[...]
Бюл[...]
Най[...]

Австралі[...]
Австрійс[...]
Англійс[...]
Афгансь[...]
Бельгійс[...]
Німецьк[...]
Голланд[...]
Грецькі[...]
Датські[...]
Єгипетс[...]
Індійськ[...]
Іранськ[...]
Ірландс[...]
Ісландс[...]
Іспансь[...]
Італійсь[...]
Динари[...]
Канадсь[...]
Кувейтс[...]
Лівансь[...]
Малайзі[...]
Норвезь[...]
Пакиста[...]
Португа[...]
Сингапу[...]
Долари[...]
Суданс[...]
Турецьк[...]
Фінлянд[...]
Францу[...]
Шведсь[...]
Швейца[...]
Югослав[...]
Японсь[...]
Екю

* Специ[...]
обслуго[...]

Мал. [...]

...Я ПУТИВЛЬ?

...лює

часово, через
аї, відвіз на
розуміло, ро-
з Марією
ряглися, не
і мені важ-
аргументи
ть згубність
ості у сіль-
тві. При та-
ой ферма не
нування. Хі-
логіка? Го-
не те, хто во-
удобою, а на-
веде справу.
ромно навес-
. Торік ми
ше першим
молока, 3,5
ричому, жод-
продукції не
нок, всю її
ржавними ці-
ності скажу:
е я доставив
на молокоза-
годувати все

населення Путивля упродовж чотирьох днів.

Задоволені й заробітком — щомісяця десь по півтори тисячі карбованців на кожного припадає. І я не роблю з цього таємниці. Люди повинні знати, на який зиск можуть розраховувати, присвятивши себе фермерству.

Які мої плани? Була задумка збудувати капітальний корівник на 15—16 місць, так щоб довести виробництво молока до 100 тонн на рік. Вже й лісу виписав, доїльну установку дістав, аж тут трапився конфлікт з машиною. Непорядно вчинили зі мною у райвиконкомі. Вони гадають, я мовчки проковтну образу, але я цього так не залишу. Знаю, що моїм «доброзичливцям» буде зайвий привід поплескати язиками про те, який Головачов рвач і нахаба. Нехай, а правди-таки доб'юся...

Володимир ГОЛОВАЧОВ, фермер.

Сумська область.

...РОШИМА ...ТИТЬ

...ля всіх

ісок воду, а
ку здорових
. Ідея Соро-
тим, хто вже
, скажімо, та
дному коліні.
оміром, ми
лька цікавих
воренню між-
українознав-
незалежного
бу, ресурсно-
регіону у по-
Зазначу, що
чайно оригі-
ів відхилено, і
Представлено

було чудові ідеї, та не продумано, як їх втілювати. Можливо, ми ще повернемося до них — все цінне у портфелі Фонду.

Цей Фонд нині є єдиною громадською організацією, утвореною УРСР і США без будь-яких посередників, він відкритий для участі в ньому громадських організацій та інших інституцій. Власне, може звернутися кожен, хто має ідею (адреса: 252036, Київ, вулиця Юрія Коцюбинського, 16).

І ще одна деталь. Фонд відкрив центр для орієнтації здібного студентства, що прагне одержати освіту в наукових закладах світу. Звичайно, на основі серйозного відбору. Це єдиний і найголовніший критерій. По знайомству, впливовому дзвінку ніхто не поїде.

Людмила ЗАСЄДА.

Київ.

Запрошення до..

НА ШЛЯХУ ДО БЕРЕСТЕЧКА

Як будете їхати до Берестечка чи Пляшівки, де колись козаки Богдана Хмельницького героїчно билися з польськими шляхтичами, то, можливо, ваш шлях проляже через Млинів. Тут, окрім тихих провінційних вуличок і красивої Ікви, вам пощастить побачити мальовничий куточок — із дзеркальними плесами і розквітлою зеленню влітку. У цьому краю колись знімався фільм «Сліпий музикант», а на пагорбі, обведеному каналом, стояв колись маєток графа Хоткевича. І буяло життя з усіма його графськими атрибутами — купаннями, розвагами, прогулянками по алеях парку...

Знаменитого палацу давно нема, але залишились окремі громадські споруди. В одній з них, що над самою водою, оселилось кафе «Українські страви».

Зрештою, коли заїдете, самі побачите: куточок раю.

Вас не тільки пригостять справжнім українським борщем, варениками, кручениками, дерунами, а й іншими навдивовиж смачними стравами, за вашим бажанням чарчину наллють, охоче розкажуть про минувшину, поділяться кулінарними секретами. А коли вам ще й зустрінеться великий ентузіаст своєї справи, керівник тамтешніх кооператорів А. Войнюк, то він обов'язково повідомить, що незабаром на протилежному березі відкривається купальня і через канал буде перекинуто пішохідний міст, що влітку тут будуть човни для прогулянок, а взимку — ковзани напрокат...

Побачимо. А й справді: невже нам випала доля все життя з чимось і з кимось боротися? Невже не забагнеться хоч трішки пожити безтурботно? Можливо, й не нарівні з колишнім графом, а все ж...

Сергій МЕЛЬНИК, власкор «Голосу України».

Млинів
Ровенської області.

ЧАС В РУКАХ МАЙ...

Без усякої білої чи чорної магії Б. Крижанівський, акумуляторник за фахом, Лівша за покликанням, повертає до життя старовинні годинники.

— Борисе Сергійовичу, акумулятор і годинник — різні речі. Що в них спільного?

— Людина. В даному разі — я. Речі це справді різні. У нашому аеропорту є акумулятори й по 80 кілограмів. А деталі в годиннику — дрібнота, їх може відчути точна рука...

— Змінили б професію — хобі прогодувало б вас?

— Очевидно. Але вважаю: те, що йде від душі, повинно бути безкорисливим. Ну, а ще я однолюб. Один раз полюбив, один раз одружився, обрав роботу, в одній квартирі живу.

— Борисе Сергійовичу, а перший годинник, той, якому повернули життя, який він був?

— Зберігався у нас вдома старовинний французький годинник, фамільна реліквія. Юнацьке самолюбство заїло: чому він повинен мовчати? Місяців два тримав мене інтерес. Зате Новий рік зустріли під неповторний передзвін. Загалом, працюю дуже повільно. Запчастин нема, сам випилюю, точу, відливаю, шліфую. На один годинник, буває, півроку йде.

Характерники

Зате яка радість, коли почуєш його голос. Ніби загадково сповіщає: «Жи-ву!», «Жи-ву!», «Жи-ву!»

— Тут у вас цілий ансамбль. Б'ють російські, німецькі, англійські, швейцарські, японські, американські.., аж сто годинників удома! Ніби минулі віки ожили.

— Це справді цікаво. У кожного — своя історія, своя мова, неповторний характер.

У 30-х роках, скажімо, ми закупили у США годинниковий завод. А 1937 року, коли я народився, 2-й Московський завод випустив першу партію — сто тисяч. Ось живий екземпляр — № 71680. Загалом історія годинників надзвичайно цікава. Це і прикраса, і витвір мистецтва, а тепер просто необхідність.. Оцьому настільному годиннику 150 років, чуєте, який звук? Ось жіночі на ланцюжку, кишенькові фірми «Павло Буре», яка поставляла свої вироби імператорському двору. Ось годинник Більтіна з Калуги, «фирмы Мозера часы», «Омега», «Ланжин», «Ле-Рой», «Сейко», «Юнганс», «Густав Беккер»...

— Схо[...]
годинник[...]
у правій[...]
летки...
— Год[...]
царської[...]
йому за[...]
єм, музи[...]
цюжку —[...]
гому —[...]
виступ п[...]
відіб'є т[...]
зручно.[...]
чути.
— А[...]
ський?
— Вга[...]
його на[...]
фірма «[...]
вручити[...]
який всту[...]
ханізм н[...]
не боїт[...]
удару,[...]
Та поспі[...]
— А[...]
Різдво[...]
стрілки[...]
час, рух[...]
— Ви[...]
інших. Т[...]
гато. Не[...]
ловне, д[...]
базарили[...]
нішне де[...]
ливим, а[...]
реможе.

Анд[...]

Луцьк[...]

ГОЛОС УКРАЇНИ

...дійсність

...ЮДІ ...УТЬ... ...ЦЮГИ

...оворічний сюр-
...ся працівникам
...льного забезпе-
...нського району
...жники пролізли
...я через вікно.
... сейфи і викра-
...а суму п'ять ти-
...ців, прихопивши
... яйця. Зовсім
...оли зважити, що
...яток яєць на ба-
... не менше семи

...лом соці-
...езпе...ння Е. До-
...ася в розмові зі
...ценням, що зло-
...е стільки купо-
...сховані роздвяні
...а сесії обласної
...их депутатів бу-
...ено, що вони
...уться, зокрема,
...ціального забез-
...унків з ковба-
... вони не зна-
...прихопили яйця.
... умовах ринку
...о. Хутряні шап-
...роби — то про-
... Тепер на часі. —
... Підходять троє
... дівчини й блис-
...йснюють опера-
... «ніж...» підні-
... ..., третій
...ки, ... такий ви-
...во... трапивея
...хому провулку.
...и райвідділу со-
...абезпечення ма-
... поклопотатися
...ацію і грати на
...а нам доведеться
...оги ланцюгами з
...мками. Вишука-
...льно. Такого в
... побачиш. Та де
... замки?

...на ТЕЛЕНЧІ,
...«Голосу Украї-
...

...л. Володимира
...СЬКОВЦЕВА.

...СТЕЧКА

...и, а й іншими
... смачними стра-
...шим бажанням
...лють, охоче роз-
... минувшину, по-
...лінарними сек-
...оли вам ще й зу-
...еликий ентузіаст
..., керівник там-
...раторів А. Вой-
...обов'язково пові-
... незабаром на
...у березі відкри-
...пальня і через
...перекинуто пішо-
... що влітку тут
... для прогуля-
...у — ковзани на-

... А й справді:
...випала доля все
...ось і з кимось
...евже не забаг-
... трішки пожити
... Можливо, й не
... лишнім графом,

...й МЕЛЬНИК,
...Голосу Украї-
...

... області.

З перших рук

ПАСПОРТ ЗА ТИСЯЧУ...

На запитання відповідає завідуючий консульським відділом Міністерства закордонних справ УРСР В. КИРИК.

— Вікторе Андрійовичу, розкажіть, будь ласка, чим займається відділ?

— Якщо коротко, то в наші обов'язки входить консульське забезпечення всіх офіційних зовнішніх контактів республіки, що включає в себе цілий комплекс заходів. Мета їх — захист прав та інтересів як іноземних гостей, так і наших громадян за кордоном.

— Як позначається активізація зовнішніх зв'язків України на роботі консульського відділу МЗС?

— Оцініть лише кількісний показник: число осіб, які їдуть у службові поїздки за два останні роки, підскочило з восьми до вісімдесяти тисяч. Ширшають контакти в політиці, економіці, між громадськими організаціями та бізнесменами. Обов'язків у нас більшає, а умови роботи залишаються ті самі — і приміщення, і технічне оснащення, і, зрештою, структура відділу.

— Чи зміниться щось у вашій роботі цього року?

— Головне — ставатимемо дедалі самостійнішими, менш залежними від центру. Так, усі функції щодо консульського забезпечення зовнішніх зв'язків України, які донедавна відносилися до юрисдикції союзного міністерства закордонних справ, тепер передано нам. Крім того, митна плата, яка береться за оформлення виїзних документів, віднині надходитиме не до союзного бюджету, а до республіканського.

— До речі, з приводу плати. Ходять чутки, що її буде різко підвищено й закордонний паспорт коштуватиме більше тисячі карбованців?

— Чуткам не вірю, інформації з приводу такого підвищення не маю, тому з вашого дозволу, утримаюсь од відповіді.

Тимофій ПРОКОПЕНКО.

Пером репортера

ІМЕНАМИ ПОВСТАНЦІВ

На будинках двох нових вулиць райцентру щойно з'явилися таблички з іменами Григорія Черненка та Микити Лісового. Так земляки увічнили пам'ять активних учасників повстання робітників і селян півдня Бессарабії у вересні 1924 року проти румунських поневолювачів, за відновлення Радянської влади.

Григорій Черненко і Микита Лісовий того далекого вересня стали одними з організаторів збройного виступу трудящих, очолили бойові загони повстанців. Та надто нерівними були сили. Королівський уряд Румунії, щоб утримати панування, послав за Дунай, у Буджакський степ, регулярні війська з артилерією, які жорстоко розправилися з учасниками повстання. Понад три тисячі їх загинуло в боях, багатьох було розстріляно, заарештовано, засуджено. Загинув поблизу села Жибріяни і Григорій Черненко. А Микиту Лісового окупанти присудили до 15 років каторжних робіт. Протестуючи проти катувань та нелюдських умов утримання, 50 в'язнів румунської тюрми Дофтане 1930 року оголосили голодівку. Був серед них і Лісовий. На 40-й день протесту він помер у камері.

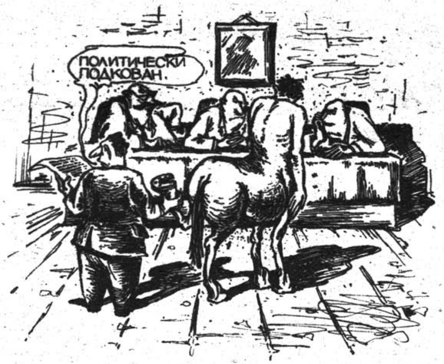
**Георгій ВОРОТНЮК,
власкор «Голосу України».**
Татарбунари
Одеської області.

ДЕРЖАВНИЙ БАНК СРСР

Бюлетень курсів іноземних валют з 2 січня 1991 р.

Найменування валюти	За	Офіційний курс	Комерційний курс	Спеціальний курс*
Австралійські долари	100	43—21	129—63	432—10
Австрійські шилінги	100	5—24	15—72	52—40
Англійські фунти стерлінгів	100	106—41	319—23	1064—10
Афганські афгани	100	1—06	—	—
Бельгійські франки	1000	17—85	53—55	178—50
Німецькі марки	100	36—92	110—76	369—20
Голландські гульдени	100	32—69	98—07	326—90
Грецькі драхми	1000	3—53	10—59	35—30
Датські крони	100	9—56	28—68	95—60
Єгипетські фунти	100	19—48	—	—
Індійські рупії	100	3—05	—	—
Іранські ріали	100	0—88	—	—
Ірландські фунти	100	98—23	294—69	982—30
Ісландські крони	100	1—03	3—09	10—30
Іспанські песети	1000	5—75	17—25	57—50
Італійські ліри	10000	4—90	14—70	49—00
Динари НДРЙ	1	1—24	—	—
Канадські долари	100	48—27	144—81	482—70
Кувейтські динари		—	—	—
Ліванські фунти	1000	0—66	1—98	6—60
Малайзійські рингіти	100	21—36	—	—
Норвезькі крони	100	9—42	28—26	94—20
Пакистанські рупії	100	2—57	—	—
Португальські ескудо	1000	4—15	12—45	41—50
Сингапурські долари	100	32—35	97—05	323—50
Долари США	100	56—05	168—15	560—50
Суданські фунти	100	4—92	—	—
Турецькі ліри	1000	0—19	0—57	1—90
Фінляндські марки	100	15—27	45—81	152—70
Французькі франки	100	10—85	32—55	108—50
Шведські крони	100	9—84	29—52	98—40
Швейцарські франки	100	43—31	129—93	433—10
Югославські динари	100	5—27	15—81	52—70
Японські єни	1000	4—13	12—39	41—30
Екю	100	75—72	227—16	—

* Спеціальний курс карбованця застосовується у валютному обслуговуванні радянських та іноземних громадян.

Мал. Б. ПИЛИПЕНКА та М. ВОЛОВА.

Новини з усієї України

ГЕЛІОЛАЗНЯ В СЕЛІ

Дніпропетровська область. У колгоспі імені Шевченка Нікопольського району головний енергетик М. Гетманчук змонтував на даху лазні... геліоелементи. Ясніше — сонячні батареї. Майже дві сотні панелей загальною площею 152 квадратні метри від сонця щодоби гріють вісімнадцять кубометрів води. Обласне жюрі в конкурсі на кращі раціоналізаторські пропозиції й розробки присудило М. Гетманчуку другу премію в розмірі 100 карбованців.

**Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власкор «Голосу України».**

ОЦЕ ЗУБ!

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ. Працівники обласного краєзнавчого музею у піщаному кар'єрі на околиці міста знайшли зуб довжиною 15 сантиметрів і вагою до кілограма.

За визначенням провідного палеозоолога професора К. Татаринова, він належав гребнезубому мастодонту. Слоноподібна тварина з видовженим черепом та хоботом сягала висоти 3,5 метра і вимерла ще 15—12 мільйонів років тому.

Для Подільського регіону знахідка становить особливу унікальність. Щоправда, не єдину. Рештки так званої гіпаріонової фауни було знайдено й поблизу селища Ґриців Шепетівського району. Це найпівнічніше виявлення залишків доісторичних тварин. Точний вік їх визначається у палеонтологічній лабораторії геологічного факультету Львівського державного університету.

Михайло ВАСИЛАШКО.

ЧАС В РУКАХ МАЙСТРА

Характерники

Без усякої білої чи чорної магії Б. Крижанівський, акумуляторник за фахом, Лівша за покликанням, повертає до життя старовинні годинники.

— Борисе Сергійовичу, акумулятор і годинник — різні речі. Що в них спільного?

— Людина. В даному разі — я. Речі це справді різні. У нашому аеропорту є акумулятори й по 80 кілограмів. А деталі в годиннику — дрібнота, їх може відчути точна рука...

— Змінили б професію — хобі прогодувало б вас?

— Очевидно. Але вважаю: те, що йде від душі, повинно бути безкорисливим. Ну, а ще я однолюб. Один раз полюбив, один раз одружився, обрав роботу, в одній квартирі живу.

— Борисе Сергійовичу, а перший годинник, той, якому повернули життя, який він був?

— Зберігався у нас вдома старовинний французький годинник, фамільна реліквія. Юнацьке самолюбство заїло: чому він повинен мовчати? Місяців два тримав мене інтерес. Зате Новий рік зустріли під неповторний передзвін. Загалом, працюю дуже повільно. Запчастин нема, сам випилюю, точу, відливаю, шліфую. На один годинник, буває, півроку йде. Зате яка радість, коли почуєш його голос. Ніби загадково сповіщає: «Жи-ву!», «Жи-ву!», «Жи-ву!»

— Тут у вас цілий ансамбль. Б'ють російські, німецькі, англійські, швейцарські, японські, американські.., аж сто годинників удома! Ніби минулі віки ожили.

— Це справді цікаво. У кожного — своя історія, своя мова, неповторний характер.

У 30-х роках, скажімо, ми закупили у США годинниковий завод. А 1937 року, коли я народився, 2-й Московський завод випустив першу партію — сто тисяч. Ось живий екземпляр — № 71680. Загалом історія годинників надзвичайно цікава. Це і прикраса, і витвір мистецтва, а тепер просто необхідність.. Оцьому настільному годиннику 150 років, чуєте, який звук? Ось жіночі на ланцюжку, кишенькові фірми «Павло Буре», яка поставляла свої вироби імператорському двору. Ось годинник Більтіна з Калуги, «фирмы Мозера часы», «Омега», «Ланжин», «Ле-Рой», «Сейко», «Юнганс», «Густав Беккер»...

— Схоже, ви носите два годинники — на ланцюжку у правій і лівій кишені жилетки...

— Годинник один, швейцарської фірми «Репетієр», йому за півтора віку. З боєм, музикою. На одному ланцюжку — годинник, на другому — ключ. А коли оцей виступ пересунути, механізм відіб'є точний час. Дуже зручно. Тепер про такі й не чути.

— А оцей теж швейцарський?

— Вгадали. Виготовила його на замовлення фюрера фірма «Зеніт». Такі мали вручити кожному солдату, який вступить у Москву. Механізм надійний. На гвинту, не боїться вологи, пилу, удару, маятник з позолотою. Та поспішив фюрер...

— А чи не збираєтесь під Різдво почаклувати, аби стрілки годинника, а отже, час, рухались назад.

— Ви недалекі від бажання інших. Так, ми втратили багато. Не тільки часу. Головне, духовні цінності розбазарили. Відчуваю, що нинішнє десятиліття буде бурхливим, але вірю: добро переможе.

**Андрій БОНДАРЧУК,
власкор «Голосу України».**

Луцьк.

Бліц-інтерв'ю

ХТО ЗРУЙНУВАВ ПАМ'ЯТНИК БАНДЕРІ?

Як вже повідомлялося в пресі, в ніч на 31 грудня вибухівкою знищено пам'ятник Степану Бандері, встановлений на садибі його батьків у селі Старий Угринів на Івано-Франківщині.

Редакція зв'язалася з начальником карного розшуку Калуського району М. ДРАГОМИРЕЦЬКИМ.

— Що ж сталося?

— Пам'ятник знищено, причому вибухом такої сили, що в сусідніх будинках шибки повилітали.

— Миколо Мироновичу, чи можете вже сказати: хто це вчинив і чому?

— Ні. Слідство тільки розпочали. Єдине, що можу сказати: справа дуже важка. У такому напрямі нам просто ще не доводилося працювати.

— Важко вести слідство?

— Так.

— А чому?

— Слідів — обмаль. Люди залякані, бояться щось сказати.

— Хай вам щастить! Залишаю за собою право першою одержати інформацію від вас...

Розмову вела
Людмила БАРАНЕВИЧ.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

ПРО МІЛІЦІЮ

(Продовження. Початок на 2-й стор.).

2) виявляти, запобігати, припиняти та розкривати злочини, вживати з цією метою оперативно-розшукових та профілактичних заходів, передбачених чинним законодавством;

3) приймати і реєструвати заяви й повідомлення про злочини та адміністративні правопорушення, своєчасно приймати по них рішення;

4) здійснювати досудову підготовку матеріалів за протокольною формою, провадити дізнання; а також слідство у межах, визначених кримінально-процесуальним законодавством;

5) припиняти адміністративні правопорушення і здійснювати провадження у справах по них;

6) виявляти причини й умови, що сприяють вчиненню правопорушень, вживати в межах своєї компетенції заходів до їх усунення; брати участь у правовому вихованні населення;

7) проводити профілактичну роботу серед осіб, схильних до вчинення злочинів, здійснювати адміністративний нагляд за особами, щодо яких він установлений, а також контроль за засудженими до кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі;

8) виконувати в межах своєї компетенції кримінальні покарання та адміністративні стягнення;

9) розшукувати осіб, які переховуються від органів дізнання, слідства і суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, передбачених законодавством;

10) проводити криміналістичні дослідження за матеріалами оперативно-розшукової діяльності, забезпечувати у встановленому порядку участь спеціалістів криміналістичної служби у слідчих діях;

11) виконувати прийняті в установленому законом порядку і в межах своєї компетенції рішення прокурора, слідчого, суду;

12) забезпечувати в межах своєї компетенції безпеку дорожнього руху, додержання законів, правил і нормативів у цій сфері, здійснювати реєстрацію та облік автомототранспортних засобів, приймати іспити на право управління транспортними засобами і видавати відповідні документи; запобігати забрудненню повітря, водойм транспортними засобами та сільськогосподарською технікою;

13) давати відповідно до законодавства дозвіл на придбання, зберігання, носіння і перевезення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів і речовин, а також на відкриття об'єктів, де вони використовуються, контролювати додержання встановлених правил використання цих предметів і функціонування зазначених об'єктів;

14) контролювати додержання громадянами та службовими особами встановлених законодавством правил паспортної системи, в'їзду, виїзду, перебування в Українській РСР і транзитного проїзду через її територію іноземних громадян й осіб без громадянства;

15) повідомляти відповідним державним органам і громадським об'єднанням про аварії, пожежі, катастрофи, стихійне лихо та інші надзвичайні події, вживати невідкладних заходів для ліквідації наслідків від них, врятування людей і подання їм допомоги, охорони майна, що залишилось без нагляду;

16) брати участь у проведенні карантинних заходів під час епідемій та епізоотій;

17) сприяти забезпеченню відповідно до законодавства режиму воєнного або надзвичайного стану у разі їх оголошення на всій території Української РСР або в окремій місцевості;

18) охороняти на договірних засадах майно громадян, колективне і державне майно, а також майно іноземних держав, міжнародних організацій, іноземних юридичних осіб та громадян, осіб без громадянства;

19) забезпечувати збереження знайдених, вилучених у затриманих і заарештованих осіб і зданих у міліцію документів, речей, цінностей та іншого майна, вживати заходів до повернення його законним власникам. Міліція несе відповідальність за збереження зданих цінностей і майна;

20) охороняти, конвоювати та тримати затриманих і взятих під варту осіб;

21) у встановленому порядку виявляти і повідомляти закладам охорони здоров'я про осіб, які становлять групу ризику на СНІД; здійснювати за поданням закладу охорони здоров'я привід цих осіб, а також інфікованих вірусом імунодефіциту людини, хворих на венеричні захворювання та хронічний алкоголізм для обов'язкового обстеження і лікування;

22) здійснювати привід до відповідних державних органів або установ згідно з чинним законодавством та з санкції прокурора громадян, які ухиляються від призову на військову службу;

23) подавати у межах наданих прав допомогу народним депутатам, представникам державних органів і громадських об'єднань у здійсненні їх законної діяльності, якщо їм чиниться протидія або загрожує небезпека з боку правопорушників;

24) подавати у межах наявних можливостей невідкладну, у тому числі медичну, допомогу особам, які потерпіли від правопорушень і нещасних випадків, перебувають у безпорадному або небезпечному для життя і здоров'я стані, а також неповнолітнім, які залишились без опікування;

25) забезпечувати охорону свідків, потерпілих та інших осіб за їх зверненням, якщо їх життя, здоров'я і майно знаходяться в небезпеці у зв'язку з поданням ними допомоги правоохоронним органам у запобіганні та розкритті злочинів;

26) забезпечувати виконання загальнообов'язкових рішень місцевих Рад народних депутатів, прийнятих ними в межах своєї компетенції, з питань охорони громадського порядку і правил торгівлі у невстановлених місцях;

27) забезпечувати громадський порядок під час проведення масових заходів комерційного характеру на кошти організацій або осіб, які їх проводять.

Стаття 11. Права міліції

Міліції для виконання покладених на неї обов'язків надається право:

1) вимагати від громадян і службових осіб, які порушують громадський порядок, припинення правопорушень та дій, що перешкоджають здійсненню повноважень міліції, виносити на місці усне попередження особам, які допустили малозначні адміністративні порушення, а в разі невиконання зазначених вимог застосовувати передбачені цим Законом заходи примусу;

2) перевіряти у громадян при підозрі у вчиненні правопорушень документи, що посвідчують їх особу, а також інші документи, необхідні для з'ясування питання щодо додержання правил, нагляд і контроль за виконанням яких покладено на міліцію;

3) викликати громадян і службових осіб у справах про злочини та у зв'язку з матеріалами, що знаходяться в її провадженні, в разі ухилення без поважних причин від явки за викликом піддавати їх приводу у встановленому законом порядку;

4) виявляти і вести облік осіб, які підлягають профілактичному впливу на підставі та в порядку, встановлених законодавством, виносити їм офіційне застереження про неприпустимість протиправної поведінки;

5) затримувати і тримати у спеціально відведених для цього приміщеннях:

осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, обвинувачених, які переховуються від дізнання, слідства чи суду, засуджених, які ухиляються від виконання кримінального покарання, — на строки і в порядку, передбачені законом;

осіб, відносно яких як запобіжний захід обрано взяття під варту на строк, встановлений органом попереднього розслідування, прокурором, судом, але не більше десяти діб;

осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, для складання протоколу або розгляду справи по суті, якщо ці питання не можуть бути вирішені на місці, — на строк до трьох годин, а у необхідних випадках для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення — до трьох діб з повідомленням про це письмово прокуророві протягом 24 годин з моменту затримання;

неповнолітніх віком до 16 років, які залишилися без опікування, — на строк до передачі законним представникам або до влаштування у встановленому порядку, а неповнолітніх, які вчинили суспільно небезпечні діяння і не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність, — до передачі їх законним представникам або направлення у приймальники-розподільники, але не більш як на 8 годин;

осіб, які виявили непокору законній вимозі працівника міліції, — до розгляду справи, але не більш як на 24 години;

осіб, які перебували в громадських місцях у стані сп'яніння, якщо їх вигляд ображав людську гідність і громадську мораль або якщо вони втратили здатність самостійно пересуватися, чи могли завдати шкоди оточуючим чи собі, — до передачі їх в спеціальні медичні заклади або для доставлення до місця проживання, а при відсутності таких — до їх витвереження;

осіб, яких запідозрено у занятті бродяжництвом, — на строк до 30 діб з санкції прокурора;

осіб, які ухиляються від виконання постанови суду про направлення на примусове лікування від хронічного алкоголізму або наркоманії, — на строк до 3 діб;

військовослужбовців, які вчинили діяння, що підпадають під ознаки злочину або адміністративного правопорушення, — до передачі їх військовим патрулям, представникам військової комендатури, військових частин або військових комісаріатів;

осіб, які мають ознаки вираженого психічного розладу і створюють у зв'язку з цим реальну небезпеку для себе і оточуючих, — до передачі їх у лікувальні заклади, але не більш як на 24 години;

6) проводити огляд осіб, зазначених у пункті 5 цієї статті, речей, що знаходяться при них, транспортних засобів і вилучати документи та предмети, що можуть бути речовими доказами або використані на шкоду для їх здоров'я;

7) складати протоколи про адміністративні правопорушення, провадити особистий огляд, огляд речей, вилучення речей і документів, застосовувати інші передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення;

8) у випадках, передбачених Кодексом Української РСР про адміністративні правопорушення, накладати адміністративні стягнення або передавати матеріали про адміністративні правопорушення на розгляд інших державних органів, товариських судів, громадських об'єднань або трудових колективів;

9) проводити в порядку провадження дізнання і за дорученням слідчих органів у кримінальних справах обшуки, вилучення, допити та інші слідчі дії відповідно до кримінально-процесуального законодавства;

10) здійснювати на підставах і в порядку, встановлених законом, гласні та негласні оперативно-розшукові заходи, фото-, кіно-, відеозйомку і звукозапис, прослуховування телефонних розмов з метою розкриття злочинів;

11) проводити фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку, дактилоскопію осіб, які затримані за підозрою у вчиненні злочину або за бродяжництво, взяті під варту, звинувачуються у вчиненні злочину, а також осіб, підданих адміністративному арешту;

12) проводити кіно-, фото- і звукофіксацію як допоміжний засіб попередження протиправних дій та розкриття правопорушень;

13) вести профілактичний облік правопорушників, криміналістичний та оперативний облік в обсязі, структурі й порядку, що визначаються завданнями, покладеними на міліцію цим Законом;

14) проводити огляд поклажі, багажу та огляд пасажирів цивільних повітряних, морських і річкових суден згідно з чинним законодавством;

15) входити безперешкодно у будь-який час доби:

а) на територію і в приміщення підприємств, установ і організацій, в тому числі митниці, та оглядати їх з метою припинення злочинів, переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;

б) на земельні ділянки, в жилі та інші приміщення громадян у разі переслідування злочинця або припинення злочину, що загрожує життю мешканців, а також при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;

в) в житлові приміщення осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, з метою перевірки.

У разі опору, вчинення перешкоди працівник міліції може вжити заходів до їх подолання, передбачених цим Законом;

16) перебувати на земельних ділянках, в жилих та інших приміщеннях громадян за їхньою згодою, а також на території і в приміщеннях підприємств, установ і організацій з повідомленням про це адміністрації з метою забезпечення безпеки громадян, громадської безпеки, запобігання злочину, виявлення і затримання осіб, які його вчинили;

17) одержувати безперешкодно і безплатно від підприємств, установ і організацій та громадських об'єднань на письмовий запит відомості, необхідні у справах про злочини та у зв'язку з матеріалами про правопорушення, що знаходяться у провадженні міліції;

18) повідомляти з метою профілактичного впливу державним органам, громадським об'єднанням, трудовим колективам і громадськості за місцем проживання особи про факти вчинення нею адміністративного правопорушення;

19) вносити відповідним державним органам, громадським об'єднанням або службовим особам, підприємствам, установам, організаціям обов'язкові до розгляду подання про необхідність усунення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень;

20) відповідно до своєї компетенції тимчасово обмежувати або забороняти доступ громадян на окремі ділянки місцевості чи об'єкти з метою забезпечення громадського порядку, громадської безпеки, охорони і здоров'я людей;

21) обмежувати або забороняти у випадках затримання злочинців, при аваріях, інших надзвичайних обставинах, що загрожують життю і здоров'ю людей, рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних шляхів; зупиняти транспортні засоби в разі порушення правил дорожнього руху, наявних ознак, які свідчать про технічну несправність транспорту, або забруднення ним навколишнього середовища, а також при наявності даних про те, що він використовується з протиправною метою, оглядати транспортні засоби і перевіряти у водіїв документи на право користування й управління ними, шляхові листи і відповідність вантажів, що перевозяться, товарно-транспортним документам;

(Продовження на 7-й стор.).

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

ПРО МІЛІЦІЮ

(Продовження. Початок на 2-й та 6-й стор.).

проводити технічний огляд автомототранспорту;

організовувати при необхідності медичний огляд водіїв, затримувати, відстороняти від керування транспортними засобами осіб, які перебувають у стані сп'яніння, а також тих, які не мають документів на право керування або користування транспортними засобами, позбавляти водіїв у передбачених законодавством випадках права керування транспортними засобами;

використовувати передбачені нормативними актами технічні засоби для виявлення та фіксації порушень правил дорожнього руху, забороняти експлуатацію транспортних засобів, технічний стан яких загрожує безпеці дорожнього руху чи навколишнього середовища, або номери агрегатів яких не відповідають записам у реєстраційних документах; затримувати і доставляти у встановленому порядку транспортні засоби для тимчасового зберігання на спеціальних майданчиках чи стоянках;

відвідувати підприємства, установи й організації для виконання контрольних і профілактичних функцій щодо забезпечення безпеки дорожнього руху;

вимагати від відповідних організацій усунення порушень правил утримання шляхів, обмежувати або забороняти проведення ремонтно-будівельних та інших робіт, інших заходів на вулицях і автомобільних шляхах, якщо при цьому не додержуються вимоги по забезпеченню громадської безпеки;

22) анулювати виданий підприємству, установі й організації дозвіл на придбання, зберігання і використання зброї, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів і речовин при невиконанні ними встановлених правил користування і поводження з ними або при недоцільності їх дальшого зберігання, вилучати при необхідності зазначені предмети, опечатувати склади, бази й сховища, закривати стрілецькі тири і стенди, збройно-ремонтні та піротехнічні підприємства, магазини, що торгують зброєю і боєприпасами, до усунення порушень відповідних правил;

анулювати дозволи на придбання, зберігання і носіння зброї та боєприпасів, видані громадянам, які зловживають спиртними напоями, вживають наркотичні засоби без призначення лікаря, інші одурманюючі засоби, хворіють на психічні захворювання, та в інших випадках, передбачених законодавством;

оглядати з участю адміністрації підприємств, установ, організацій приміщення, де знаходяться зброя, боєприпаси, вибухові, наркотичні та сильнодіючі хімічні, отруйні та радіоактивні речовини і матеріали, з метою перевірки додержання правил поводження з ними:

оглядати зброю та боєприпаси, що знаходяться у громадян, а також місця їх зберігання;

23) вилучати у громадян і службових осіб предмети і речі, заборонені або обмежені в обороті, а також документи з ознаками підробки, знищувати ці предмети, речі та документи або передавати їх за призначенням у встановленому порядку;

24) проводити з участю адміністрації підприємств, установ і організацій огляд виробничих, складських та інших службових приміщень і територій з метою перевірки охорони державного і колективного майна, додержання правил продажу товарів і надання послуг населенню;

вимагати від матеріально-відповідальних і службових осіб підприємств, установ і організацій відомості та пояснення по фактах порушення законодавства, проведення документальних і натуральних перевірок, інвентаризацій і ревізій виробничої та фінансово-господарської діяльності; витребувати і при необхідності вилучати документи, зразки сировини й продукції, опечатувати каси, приміщення і місця зберігання документів, грошей та товарно-матеріальних цінностей;

25) користуватися безплатно всіма видами громадського транспорту міського, приміського і місцевого сполучення (крім таксі), а також попутним транспортом. Працівники підрозділів міліції на транспорті у межах обслуговуваних дільниць, крім цього, мають право на безплатний проїзд у поїздах, на річкових і морських суднах. При поїздках у службові відрядження працівники міліції мають право на позачергове придбання квитків на всі види транспорту і розміщення в готелях при пред'явленні службового посвідчення і посвідчення про відрядження. Під час невідкладних службових поїздок вони забезпечуються квитками на проїзд незалежно від наявності місць;

26) використовувати безперешкодно транспортні засоби, що належать підприємствам, установам, організаціям і громадянам (крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав, міжнародних організацій, транспортних засобів спеціального призначення) для проїзду до місця події, стихійного лиха, доставлення до лікувальних закладів осіб, які потребують невідкладної медичної допомоги, для переслідування правопорушників та їх доставлення до міліції.

Використання з цією метою транспортних засобів, що належать підприємствам, установам і організаціям, здійснюється безплатно. Відшкодування збитків та витрат за використання транспорту громадян здійснюється відповідно до вимог статті 25 цього Закону та інших актів чинного законодавства;

27) користуватися у невідкладних випадках безперешкодно і безплатно засобами зв'язку, що належать підприємствам, установам, організаціям і громадянам;

28) користуватися безплатно засобами масової інформації з метою встановлення обставин вчинення злочинів, осіб, які їх вчинили, свідків, потерпілих, розшуку злочинців, які втекли, осіб, які пропали безвісти, та з іншою метою, що пов'язана з необхідністю подання допомоги громадянам, підприємствам, установам і організаціям у зв'язку з виконанням міліцією покладених на неї обов'язків.

Службові особи, які без поважних причин відмовились подати допомогу працівникові міліції в реалізації його прав, передбачених пунктами 24—28 статті 11, підлягають відповідальності за чинним законодавством;

29) матеріально і морально заохочувати громадян, які подають допомогу в охороні правопорядку та боротьбі із злочинністю;

30) зберігати, носити і застосовувати спеціальні засоби та зброю.

Розділ III.
ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ, СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ І ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Стаття 12. Умови і межі застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї

Міліція має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю у випадках і в порядку, передбачених цим Законом.

Застосуванню сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї повинно передувати попередження про намір їх використання, якщо дозволяють обставини. Без попередження фізична сила, спеціальні засоби і зброя можуть застосовуватися, якщо виникла безпосередня загроза життю або здоров'ю громадян чи працівників міліції.

Забороняється застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю до жінок з явними ознаками вагітності, осіб похилого віку або з вираженими ознаками інвалідності та малолітніх, крім випадків вчинення ними групового нападу, що загрожує життю і здоров'ю людей, працівників міліції, або збройного нападу чи збройного опору.

У разі, якщо уникнути застосування сили неможливо, вона не повинна перевищувати міри, яка необхідна для виконання покладених на міліцію обов'язків і має зводитись до мінімуму можливості завдання шкоди здоров'ю правопорушників та інших громадян. При завданні шкоди міліція забезпечує подання потрібної допомоги потерпілим в найкоротший строк.

Про застосування фізичної сили, спеціальних засобів примусу працівник міліції рапортом доводить до відома безпосереднього начальника.

Про поранення або смерть, що сталися внаслідок застосування фізичного впливу і спеціальних засобів, а також про всі випадки застосування зброї працівник міліції зобов'язаний негайно і письмово повідомити своєму начальникові для сповіщення прокуророві.

Перевищення повноважень по застосуванню сили, в тому числі спеціальних засобів і зброї, тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

Стаття 13. Застосування заходів фізичного впливу

Працівники міліції мають право застосовувати заходи фізичного впливу, в тому числі прийоми рукопашного бою, для припинення правопорушень, подолання протидії законним вимогам міліції, якщо інші способи не забезпечили виконання покладених на неї обов'язків.

Стаття 14. Застосування спеціальних засобів

Працівники міліції мають право застосовувати наручники, гумові кийки, засоби зв'язування, сльозоточиві речовини, світлозвукові пристрої відволікаючої дії, пристрої для відкриття приміщень і примусової зупинки транспорту, водомети, бронемашини та інші спеціальні і транспортні засоби, а також використовувати службових собак у таких випадках:

1) для захисту громадян і самозахисту від нападу та інших дій, що створюють загрозу їх життю або здоров'ю;

2) для припинення масових безпорядків і групових порушень громадського порядку;

3) для відбиття нападу на будівлі, приміщення, споруди і транспортні засоби, незалежно від їх належності, або їх звільнення у разі захоплення;

4) для затримання і доставлення до міліції або іншого службового приміщення осіб, які вчинили правопорушення, а також для конвоювання і утримання осіб, затриманих і підданих арешту, взятих під варту, якщо зазначені вище особи чинять опір працівникам міліції або якщо є підстави вважати, що вони можуть вчинити втечу чи завдати шкоди сточуючим або собі;

5) для припинення масового захоплення землі та інших дій, що можуть призвести до зіткнення груп населення, а також діянь, які паралізують роботу транспорту, життєдіяльність населених пунктів, посягають на громадський спокій, життя і здоров'я людей;

6) для припинення опору працівникові міліції та іншим особам, які виконують службові або громадські обов'язки по охороні громадського порядку і боротьбі із злочинністю;

7) для звільнення заложників.

Вид спеціального засобу, час початку та інтенсивність його застосування визначаються з урахуванням обстановки, що склалася, характеру правопорушення і особи правопорушника.

Повний перелік спеціальних засобів, а також правила їх застосування встановлюються Радою Міністрів Української РСР за висновком Міністерства охорони здоров'я Української РСР і Прокуратури Української РСР і публікуються в засобах масової інформації.

Стаття 15. Застосування вогнепальної зброї

Працівники міліції як крайній захід мають право застосовувати вогнепальну зброю у таких випадках:

1) для захисту громадян від нападу, який загрожує їх життю і здоров'ю, а також звільнення заложників;

2) для відбиття групового або збройного нападу на працівника міліції або членів його сім'ї чи іншого нападу, якщо їх життю або здоров'ю загрожує небезпека;

3) для відбиття нападу на охоронювані об'єкти, конвої, жилі приміщення громадян, приміщення державних і громадських підприємств, установ і організацій, а також звільнення їх у разі захоплення;

4) для затримання особи, яку застали при вчиненні тяжкого злочину і яка намагається втекти;

5) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожує життю і здоров'ю працівника міліції;

6) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу для життя чи здоров'я громадян або працівника міліції.

Забороняється застосовувати і використовувати вогнепальну зброю при значному скупченні людей, якщо від цього можуть постраждати сторонні особи.

Працівники міліції мають право використовувати зброю для подання сигналу тривоги або виклику допомоги, для знешкодження тварини, яка загрожує життю і здоров'ю громадян або працівника міліції.

Розділ IV.
СЛУЖБА В МІЛІЦІЇ

Стаття 16. Особовий склад міліції

Особовий склад міліції складається з працівників, що проходять державну службу в підрозділах міліції, яким відповідно до чинного законодавства присвоєно спеціальні звання міліції.

Працівники міліції мають єдиний форменний одяг, зразки якого затверджуються Радою Міністрів Української РСР, що видається безплатно, і відзнаки. Працівникам міліції видається службове посвідчення.

Використання спеціальних звань, відзнак, форми одягу і службового посвідчення працівника міліції особою, яка не є працівником міліції, тягне за собою відповідальність за законом.

Стаття 17. Прийняття на службу до міліції

На службу до міліції приймаються на добровільній договірній основі громадяни, які здатні за своїми особистими, діловими і моральними якостями, освітнім рівнем, фізичною підготовкою і станом здоров'я виконувати покладені на міліцію завдання. При прийнятті на службу може бути встановлено іспитовий строк до одного року.

Працівники міліції приносять присягу, текст якої затверджується Радою Міністрів Української РСР.

Не можуть бути прийняті на службу до міліції особи, які раніше засуджувались за вчинення злочину.

Стаття 18. Проходження служби в міліції

Порядок та умови проходження служби в міліції регламентуються Положенням

(Закінчення на 8-й стор.).

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

ПРО МІЛІЦІЮ

(Закінчення. Початок на 2-й, 6-й та 7-й стор.).

про проходження служби особовим складом органів внутрішніх справ, затверджуваним Радою Міністрів Української РСР.

Особи, прийняті на службу до міліції, в тому числі слухачі й курсанти шкіл міліції, які перебувають на військовому обліку, на час служби знімаються з нього і перебувають у кадрах Міністерства внутрішніх справ Української РСР.

Навчання у школах Міністерства внутрішніх справ Української РСР після набуття середньої освіти прирівнюється до проходження військової служби.

Працівник міліції, який є народним депутатом, прикомандировується на час постійної роботи до Ради народних депутатів з залишенням на службі в органах внутрішніх справ. По закінченні повноважень або раніше цього строку народний депутат за його бажанням направляється в розпорядження Міністерства внутрішніх справ Української РСР з правом зайняття попередньої або за його згодою іншої рівноцінної посади.

При звільненні зі служби в міліції за ініціативою адміністрації у разі відхилення скарги з цього приводу вищестоящими в порядку підлеглості службовою особою чи органом звільнений працівник міліції має право оскаржити звільнення в народний суд.

Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ Української РСР затверджується Верховною Радою Української РСР.

Працівники міліції можуть створювати професійні спілки.

Стаття 19. Оплата праці працівників міліції

Форми і розміри грошового утримання працівників міліції встановлюються Радою Міністрів Української РСР і повинні забезпечувати достатні матеріальні умови для комплектування якісного особового складу міліції, диференційовано враховувати характер і умови роботи, стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності і компенсувати їх фізичні та інтелектуальні затрати.

Місцеві Ради народних депутатів можуть провадити для працівників міліції додаткові виплати понад встановлені Радою Міністрів Української РСР розміри.

Працівники міліції користуються пільгами при оплаті податків у розмірах і порядку, встановлених Радою Міністрів Української РСР.

Розділ V. ПРАВОВИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ

Стаття 20. Правове становище працівників міліції

Працівник міліції є представником державного органу виконавчої влади.

Законні вимоги працівників міліції є обов'язковими для виконання громадянами і службовими особами.

Працівник міліції при виконанні покладених на нього обов'язків керується тільки законом, діє в його межах і підпорядковується своїм безпосередньому і прямому начальникам. Ніхто інший, за винятком уповноважених службових осіб, у випадках, передбачених законом, не вправі втручатися в законну діяльність працівника міліції.

Ніхто не має права зобов'язати працівника міліції виконувати обов'язки, не передбачені чинним законодавством.

Втручання в діяльність міліції тягне за собою відповідальність за законом.

Стаття 21. Правовий захист працівників міліції

Працівник міліції перебуває під захистом закону.

Закон гарантує захист життя, здоров'я, честі, гідності, майна працівників міліції та членів їх сімей від злочинних посягань та інших протиправних дій.

Образа працівника міліції, опір, погроза, насильство та інші дії, які перешкоджають виконанню покладених на працівника міліції завдань, тягнуть за собою встановлену законом відповідальність.

Працівник міліції має право оскаржити до суду прийняті щодо нього рішення службових осіб органів внутрішніх справ, якщо вважає, що вони ущемлюють його гідність і особисті права, які не пов'язані із службовою діяльністю.

Звільнення працівника міліції зі служби у зв'язку з обвинуваченням у вчиненні злочину допускається тільки після набуття звинувачувальним вироком законної сили.

У разі затримання працівника міліції за підозрою у вчиненні злочину або обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою він підлягає триманню на гарнізонній гауптвахті.

Стаття 22. Соціальний захист працівників міліції

Держава гарантує працівникам міліції соціальний захист.

Працівники міліції користуються пільгами при розподілі житла, встановленні квартирних телефонів, влаштуванні дітей у дошкільні заклади, вирішенні інших питань соціально-побутового забезпечення у порядку, передбаченому законодавством Української РСР.

Жила площа працівникам міліції, в тому числі працюючим на транспорті, надається місцевими Радами народних депутатів, відповідними міністерствами та відомствами у першочерговому порядку.

Працівникам міліції і членам їх сімей надається 50-процентна знижка по оплаті жилої площі, комунальних послуг, а також палива.

Працівники міліції, які живуть і працюють у сільській місцевості та в селищах міського типу, і члени їх сімей, які проживають з ними, забезпечуються безплатно житлом з опаленням і освітленням за встановленими нормами, а також користуються іншими пільгами, передбаченими законодавством.

За працівниками міліції, які звільняються зі служби за віком, хворобою або вислугою років, зберігається право на пільги за цим Законом.

Працівники міліції мають право на одержання кредитів на індивідуальне і кооперативне житлове будівництво в розстрочку на 20 років з погашенням 50 процентів наданої позики за рахунок відповідних фондів Міністерства внутрішніх справ Української РСР і місцевих бюджетів.

Місцеві Ради народних депутатів можуть продавати на пільгових умовах житло працівникам міліції із знижкою до 50 процентів його вартості.

Міліція може мати службовий житловий фонд.

Працівникам міліції, які використовують у службових цілях особистий транспорт, виплачується грошова компенсація у встановлених розмірах.

Для працівників міліції встановлюється 41-годинний робочий тиждень. У необхідних випадках особи рядового і начальницького складу несуть службу понад встановлену тривалість робочого часу, а також у вихідні та святкові дні.

Оплата праці в надурочний і нічний час, у вихідні та святкові дні провадиться відповідно до вимог законодавства.

Місцеві Ради народних депутатів можуть встановлювати й інші, не передбачені цим Законом, гарантії соціальної захищеності працівників міліції.

Стаття 23. Державне страхування та відшкодування шкоди у разі загибелі або каліцтва працівника міліції

Працівник міліції підлягає обов'язковому державному страхуванню на суму десятирічного грошового утримання за останньою посадою, яку він займає, за рахунок коштів відповідних бюджетів, а також коштів, що надходять на підставі договорів від міністерств, відомств, підприємств, установ і організацій.

Порядок та умови страхування працівників міліції встановлюються Радою Міністрів Української РСР.

У разі загибелі працівника міліції при виконанні службових обов'язків по охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю сім'ї загиблого або його утриманцям виплачується одноразова допомога у розмірі десятирічного грошового утримання загиблого за останньою посадою, яку він займав, і призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника в розмірі місячного посадового окладу.

За сім'єю загиблого працівника міліції зберігається право на одержання жилої площі. Їй надається позачергово жила площа протягом трьох місяців з дня загибелі працівника міліції у приватну власність.

За дітьми загиблого до досягнення ними повноліття, а також за непрацездатними членами сім'ї, які перебували на його утриманні, зберігається право на пільги по оплаті житла, комунальних послуг, палива.

У разі каліцтва, одержаного працівником міліції при виконанні службових обов'язків, а також інвалідності, що настала у період проходження служби або не пізніш як через 3 місяці після звільнення зі служби чи після закінчення цього строку, але внаслідок захворювання або нещасного випадку, що мали місце у період проходження служби, йому виплачується одноразова допомога в розмірі від трирічного до п'ятирічного грошового утримання (залежно від ступеня втрати працездатності) і призначається пенсія по інвалідності.

Збитки, завдані майну працівника міліції чи його близьким родичам у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків, компенсуються у встановленому законом порядку в повному обсязі і за рахунок коштів відповідного бюджету.

Стаття 24. Фінансування і матеріально-технічне забезпечення міліції

Фінансування і матеріально-технічне забезпечення міліції здійснюються за рахунок коштів республіканського і місцевих бюджетів, а також за рахунок коштів, які надходять на підставі договорів від міністерств, відомств, підприємств, установ, організацій і громадян.

Чисельність міліції, що утримується на кошти республіканського бюджету, і витрати на її утримання визначаються Радою Міністрів Української РСР за поданням Міністерства внутрішніх справ Української РСР.

Чисельність міліції, що утримується на кошти місцевого бюджету, і витрати на її утримання визначаються місцевими Радами народних депутатів за поданнями управлінь (відділів) внутрішніх справ, погодженими з Міністерством внутрішніх справ Української РСР.

Чисельність підрозділів міліції, що здійснюють охорону об'єктів за договорами, і перелік таких об'єктів встановлюються в цілому по республіці Радою Міністрів Української РСР за поданням Міністерства внутрішніх справ Української РСР.

Виконавчі комітети Рад народних депутатів надають безплатно органам і підрозділам міліції службові приміщення, а дільничним інспекторам міліції — приміщення для роботи, обладнані меблями і засобами зв'язку.

Підрозділам міліції, які утримуються за рахунок коштів, що надходять на підставі договорів, відповідні міністерства і відомства надають безплатно службові приміщення, обладнані меблями і засобами зв'язку, транспорт, криміналістичну та іншу техніку.

Підприємства, установи й організації за згодою трудових колективів можуть виділяти міліції додаткові кошти, транспорт та іншу техніку, необхідні для охорони громадського порядку і боротьби із злочинністю.

Підрозділам міліції на залізничному, водному та повітряному транспорті відповідні транспортні відомства безкоштовно надають службові приміщення, обладнані меблями, засобами зв'язку, і несуть витрати по їх експлуатації.

Стаття 25. Відповідальність працівників міліції

Працівник міліції у межах повноважень, наданих цим Законом та іншими законодавчими актами, самостійно приймає рішення і несе за свої протиправні дії або бездіяльність дисциплінарну чи кримінальну відповідальність.

При порушенні працівником міліції прав і законних інтересів громадянина міліція зобов'язана вжити заходів до відновлення цих прав, відшкодування завданих матеріальних збитків, на вимогу громадянина публічно вибачитися.

Працівник міліції, який діє відповідно до наданих законодавством повноважень, не несе відповідальності за збитки, завдані при виконанні своїх обов'язків, якщо при цьому не порушує вимог закону. Такі збитки компенсуються за рахунок держави.

Дії працівника міліції можуть бути оскаржені у встановленому порядку до органів внутрішніх справ, суду або прокурору.

Службова особа міліції, яка порушила вимоги закону або неналежно виконує свої обов'язки, несе відповідальність у встановленому порядку.

Розділ VI. КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ МІЛІЦІЇ

Стаття 26. Контроль за діяльністю міліції

Контроль за діяльністю міліції здійснюють Рада Міністрів Української РСР, міністр внутрішніх справ Української РСР і в межах своєї компетенції Ради народних депутатів.

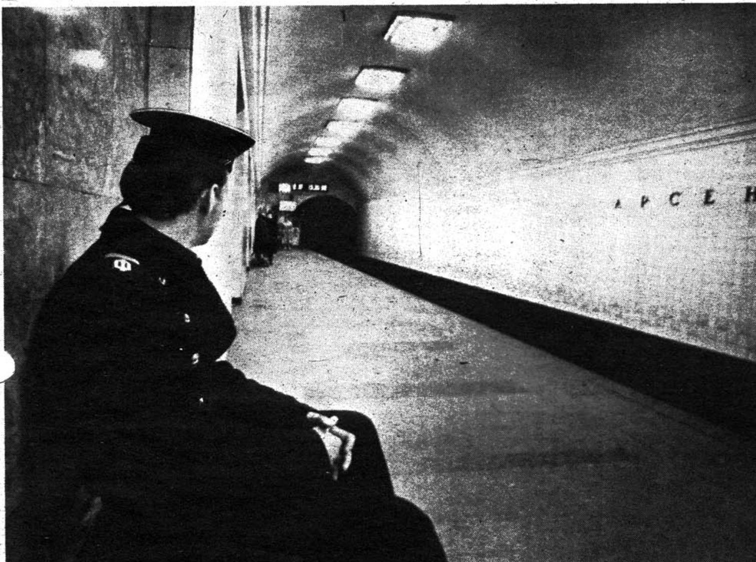
Ради народних депутатів, здійснюючи контроль за роботою міліції, не втручаються в її оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну та адміністративну діяльність.

Стаття 27. Нагляд за додержанням законності у діяльності міліції

Нагляд за додержанням законності у діяльності міліції здійснюють Генеральний прокурор Української РСР і підлеглі йому прокурори.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ 20 грудня 1990 року.

ПОБАЧЕННЯ ПОДОРОЖЧАЮТЬ ВТРИЧІ?

МЕТРО — транспорт інтелігентний.

У тих містах, де є метро, громадяни знають, що тут їх у будь-якому випадку вирують — усього за п'ять копійок.

Бо тут чистіше, ніж в інших видах міського транспорту. Тут навіть чистіше, ніж десь у зарубіжному метрополітені, скажімо, паризькому.

Тут незручно не поступитися місцем.

Тут менше нагод говорити одне одному неприємні слова. Поїзди завжди ходять за графіком.

Контролери-чергові на станціях практично завжди посміхаються.

Взимку тут тепло, у спеку — прохолодно.

Кияни на відкриття кожної нової станції свого улюбленого метро спеціально їздять — як на театральну прем'єру, навіть якщо їм туди не по дорозі.

Крім того, вас тут вчасно попереджають, коли треба триматися за поручні.

Недарма ж саме тут призначається найбільше побачень (на столичному Головпоштамті — вже ні...).

Київський метрополітен міг би зробити своїм девізом слова: наші побачення — найнадійніші й найдешевші в світі! Втім, ходять чутки (значить, рано чи пізно це таки станеться), що наші підземні побачення в нинішньому році подорожчають втричі.

Либонь, недарма з'явилися недавно нові ослінчики на тих станціях нашого метро, де їх раніше не було. Мабуть, для тих пасажирів, кого звістка про подорожчання застане зненацька.

Станеться це, мабуть, не раніше весни, коли така акція буде ефективною — адже побачень побільшає.

Але, якщо чесно, то наше метро заслуговує на ці п'ятнадцять копійок.

Та й дівчата у червоних кашкетах після цього, слід сподіватися, посміхатимуться ще світліше.

І ми слухняніше братимемось за руки в необхідних випадках життя.

І поїзди приходитимуть так само вчасно.

І ми дозволятимемо собі кинутися кудись в останню хвилину, знаючи, що метро — не підведе.

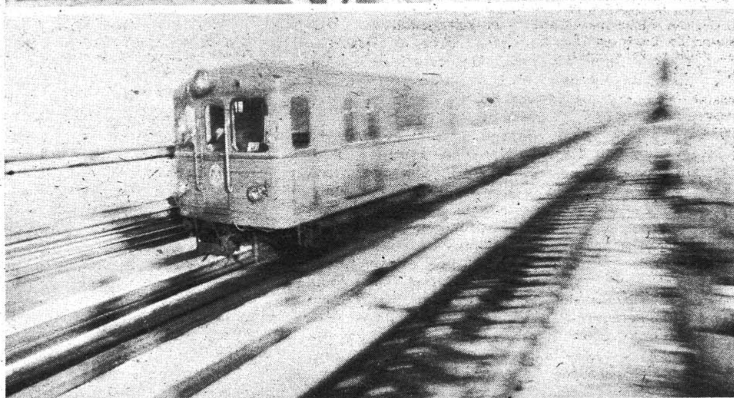
І побачень — не поменшає. Отже — поїхали?

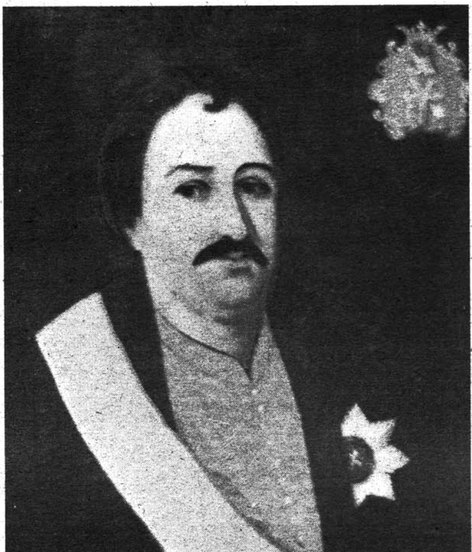
Михайло САЧКО.
Фото автора.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Як повідомив нам завідуючий відділом координації роботи міського пасажирського транспорту Київської міськради Віктор Григорович ТЕРПИЛО, у січні столичне метро ще буде на дотації з республіканського бюджету. Рішення про подорожчання мусить прийняти Рада Міністрів, тоді й буде відомо — коли, на скільки. Інформація до роздумів: собівартість перевезення одного пасажира метро — 18 копійок.

Золота грамота

СКАРБИ ГЕТЬМАНА

Сьогодні знову приходить до вас, шановні читачі, «Сторінка літописця». Маємо намір вам розповідати про наше минуле, про людей, які справили великий вплив на нашу історію. У рубриці «Ключі од вирію» відомі вчені і дослідники виступлять із своїми розповідями про наших далеких предків праслов'ян.

«Земля обітованна» — рубрика, яка об'єднуватиме публікації про Київську Русь.

«Час слова» — статті, есе, дослідження, оповідки про наше недалеке минуле — XIX, початок XX століття.

І, звичайно ж, однією з найважливіших тем, які нас цікавлять, є історія Запорозької Січі, історія нашого славного козацтва.

«Золота грамота» — такою символічною назвою спробували ми згрупувати ці публікації. Ми не ставимо перед собою мету дотримуватись чіткого хронологічного порядку, прагнемо іншого — чотирма світляними пучками пробитись крізь часові намули і освіжити найважливіші історичні події. Сподіваємось, що сьогоднішня подача матеріалів про гетьмана Мазепу приверне вашу увагу в силу своєрідності і самобутності цієї постаті, того значення, яке мала діяльність гетьмана на подальший перебіг історичних подій.

Хто ж він був — Іван Степанович Мазепа? Знаменитий коханець, чиє ім'я згадується в анналах Французької енциклопедії... Національний герой, який спробував здійснити неможливе — вирвати Україну з-під влади Москви, здобути їй незалежність... «Изменник русского царя», як назвав його О. Пушкін... Мазепа-зрадник, який відступився од свого «благодійника», чию душу церква піддала анафемі, чиє ім'я згадувалось як символ безчестя...

То хто ж він був?

Багатства його були незлічені, поля — неміряні. Церкви і храми, які ставив він, відзначалися високим мистецьким рівнем, в оточенні його були поети, художники, філософи. Чого ж не вистачало гетьману, коли одного дня він усе це поставив на карб і підняв оружну силу проти Петра І? Розповідають, що коли Карл XII запросив ціну за військовий союз, Мазепа відповів: я дам тобі стільки, і ще раз стільки, і ще раз стільки, тільки, щоб мій народ любив твій народ. Себто, щоб не займались шведи мародерством, розбоями і грабіжництвом на українських землях. Для Івана Мазепи — це було найголовнішим. Ми ще повернемось до тих кривавих літ, а сьогодні нас цікавить Мазепа-будівничий, Мазепа-поет, Мазепа-культурний діяч.

Наталя ДЗЮБЕНКО.

МАЗЕПА—

До діячів, які гуртувалися довкола гетьмана Мазепи та його небожа Івана Обідовського, входили також і кілька тогочасних київських поетів. Це були войовничо настроєні митці, які оспівували в своїх віршах походи, битви, «Марсові подвиги», ріки крові й купи трупів. І тут немає нічого дивного, бо вони були діти свого часу, доби Руїни.

Але був у їхньому товаристві й досить миролюбний поет Іван Орновський, який прагнув пом'якшити опалені вогнем лихоліття й зчерствілі серця своїх сучасників, нагадати їм, що ідеал людського життя не війна, а мир, торжество не фізичної, а духовної сили. І тому, коли Орновському довелося писати панегірик, присвячений роду харківських полковників Захаржевських, він, здається, страшенно зрадів, знайшовши в їхньому гербі поруч із зображенням замкової вежі, увінчаної лицарським шоломом, кентавром, що стріляє з лука, і таким символом фізичної сили, як ведмідь, пишну троянду, бо там, де є такі прекрасні квіти, що вимагають уваги й любові з боку людини, там є сади й лани, є мирна праця з її вічними супутниками — душевністю, спокоєм і красою.

Так з'являється в українській поезії, можливо, перший образ Садівника з великої літери, мудрого упорядника і будівничого, на якого чекає земля України, переживши жахи Руїни й мріючи про краще майбутнє.

Повна назва панегіричної поеми Івана Обідовського, виданої у Києві 1705 року — «Багатий шаною, славою й честю сад Захаржевських». «Сад Захаржевських» — це Слобідська Україна, ширше — українська земля, нове суспільство під владою нових, козацьких, вождів. І цю назву варто було б запам'ятати й сучасному читачеві, бо без розуміння її суті важко збагнути багато чого з того, що робилося на Гетьманщині у часи Мазепи.

Цікаво також, що до видання поеми мав причетність ще один діяч із гуртка Мазепи та Обідовського — видатний художник Іван Щирський. Він мав вже досвід оформлення поетичних книжок і добре розумів їхню образну мову й тому охоче пристав до розпочатої Орновським алегоричної гри навколо того «багатого шаною і славою» саду. На одному з своїх мідьоритів, що стали ілюстраціями до поеми, він зобразив Слобідську Україну «з висоти пташиного польоту» — з усіма її новими, закладеними Григорієм Захаржевським лініями укріплень, фортецями, ріками й долинами — як великий сад, огороджений з боку степів парканом з мушкетів і козацьких шабель.

Цей алегоричний сад являв собою ідеальний образ тієї нової України, яка створювалася наприкінці XVII — на початку XVIII століття руками великих діячів козацтва. За думкою творців нової України, її полкові столиці мали стати такими ж характерними куточками Європи, як, скажімо, Прага чи Париж. І тому, надихаючись такими загальними настроями, Іван Щирський вміщує в свій уявний прообраз міста майбутнього розкішний палац-бельведер Захаржевських, змальовуючи його як будову, здатну прикрасити собою будь-яку вулицю чи площу бароккового Риму. Це алегоричний палац — умовний образ гармонійно впорядкованої України, де живуть так само багато й красиво, як і в тогочасних країнах Західної Європи. На превеликий жаль, нічого подібного (ані змальованого художником палацу-бельведеру, ані італійського терасного парку, ані багатоповерхових фонтанів з бронзовими тритонами) ніколи не існувало ані в Харкові, ані в Ізюмі. Не було нічого подібного і в Києві. Старі великокнязівські палаци безслідно зникли, а нових ніхто ніби й не збирався будувати.

Серед дворищ київського Подолу й досі стоїть будинок, який кияни називають домом Мазепи. Скромність цієї споруди вражає. Великий будівничий України жив у звичайній кам'яниці, що складалася з двох кімнат загального типу, відокремлених одна від одної вузьким, як коридор, передпокоєм.

Гетьман витрачав великі гроші на будування величних соборів, що пережили віки, але не збудував собі жодного палацу, який був би спроможний змагатися в розкоші з палацами Меншикова й Петра. Його уявлення про особистий комфорт відповідали звичайні кам'яниці, які за своїм планом мало чим відрізнялись від традиційного народного житла, а простіше кажучи, — селянської хати.

Це ж саме можна сказати про інших тодішніх козацьких діячів. Таких, скажімо, як той же Григорій Захаржевський чи Семен Палій, які також багато будували, але все це робили вони не для себе, а для суспільних потреб. Добре освіченій козацькій старшині було чуже суто азіатське ставлення до держави як до особистої власності її «хазяїна» та купки його друзів та родичів. Тут ще довго трималися за поняття, породжені козацькою демократією, згідно з якими справжнє життя людини — це її суспільне життя, служіння громаді, а будь-яка особистість — всього лише слуга «товариства», носій і речник його волі. І хоч Мазепа й збирав навколо себе нову українську аристократію у вигляді гуртка «бунчукових товаришів», його уявлення про особистий престиж залишалось таким же, як у його попередників. Він вимірював свої досягнення не вартістю набутого майна, а тим, що було зроблено особисто ним для громади, народу, країни. Виходячи з думки про неминучу велику війну з Портою, Мазепа оточує Києво-Печерську лавру високими мурами нової фортеці, його любов до архітектурної краси проявилася у її баштах. Як і належить спорудам такого роду, всі вони суворі, грізні й величні. І лише в одній з них — Онуфріївській башті-церкві відбилася мрія про ті часи, коли на таких же живописних пагорбах над українськими ріками підводитимуться не грізні фортеці, а високі й світлі замки «бунчукових товаришів».

Не забував гетьман і про їхніх дітей, про потреби освіти, культури, виховання. Зберігся мідьорит вже знайомого нам Івана Щирського, зроблений ним 1698 року в подарунок на день народження ректору Києво-Могилянського колегіуму Прокопу Калачинському. Крім усього іншого, ця гравюра цікава й тим, що за спинами тогочасного студентства ми бачимо той самий учбовий корпус,

ДУМА *

Всі покою щире прагнуть,
Та не в єден гуж всі
тягнуть:
Той на право,
той на ліво,
А всі браття, тото диво!

Не маш любви,
не маш згоди
Од Жовтої взявши Води;
През незгоду всі пропали,
Самі себе звоювали.

Ей, братища, пора знати,
Що не всім нам панувати,
Не всім дано всеє знати
І річами керувати.

На корабель поглядімо,
Много людей полічимо:
Однак стирник сам керує,
Весь корабель управує;
Пчілка бідна матку має
І оное послухає.

Жаль ся, Боже України,
Що не в купі має сини!
Єден живе із погани,
Кличе: Сюди, отамани!
Ідім Матки рятувати,
Не даймо ї погибати!

Другий ляхам за гріш
служить,
По Вкраїні і той тужить.
Мати моя старенькая!

Чом ти вельми слабенькая?
Розно тебе розшарпали,
Гди аж по Дніпр Туркам
дали;
Все то фортель, щоб слабіла
І аж вкінець сил не міла!

Третій Москві юж голдує
І єй вірне услугує.
Той на матку нарікає
І неволю проклинає:
Ліпше було не родити,
Нежли в таких бідах жити!

От всіх сторін ворогують,
Огнем, мечем руйнують,
Од всіх немаш зичливости,
Ані слушної вчинности;
Мужиками називають,
А підданством дорікають.

Чом ти братів не учила,
Чом від себе їх пустила?
Ліпше було пробувати,
Вкупі лихо одбувати!

Я сам бідний не здолаю,
Хиба тільки заволаю:
Гей, панове, єнерали,
Чомуж єсте так оспалі?
І ви панство полковники,
Без жадної політики,
Возміте ся всі руки,
Не допустіть гіркої муки
Матці своїй більш терпіти!
Нуте врагів, нуте бити!

Самопали набивайте,
Острих шабель добувайте,
А за віру хоч умріте,
І вольностей бороніте!
Нехай вічна буде слава.
Же през шаблю маєм права!

* Друкуємо в редакції Н. Бантиш-Каменського.

ПСАЛЬМА

Бідна моя головонько,
Я на світі сиротонька:
Ні матусі, ні татуся,
До кого ж я прихилюся?

Прихилюся до Ісуса,
Тож мні радість і утіха,
Тим позбуду всього лиха.
Але лиха біда всюди.

Ненавидять злії люди.
Ні радости, ні спокою,
Тільки смуток із бідою.
Єден другого витає,
А на славі забуває;
Єднак сього я не дбаю,
На Ісуса уповаю;
Той враг моїх всі совіти
Всхорі може розорити.
Не дасть мені погибати,
У печалях унивати.
Тепер правда лежить в долі,
А неправда в добрій волі;
Тепер любви ність і мало,
Бо на світі все зле стало.
Боже! Дай нам любов мати,
А імя Твоє хвалити,
Доки ми на суді страшнім
Узрим світ Твій преясний...
Там нам, Боже, даруй бути,
Лицем в лице Тебе зрити...

І. С. МАЗЕПА.

БУДІВНИЧИЙ

який 1703 року збудував за вказівкою Мазепи Йосип Старцев. Він зображений тут так, ніби тоді, в 1698 році, був вже готовий — з високим дахом і трьома великими фронтонами над ним. Дивлячись на гравюру Щирського, не важко зрозуміти, що бездітний гетьман волів бачити у будові Київської академії (колегіум був перейменований за його клопотанням у 1701 році) щось подібне на палац для української молоді, палац духовних прозрінь, шукань і втіх. Звідси й така незвична для тогочасного скромного Києва пишність мазепинської академії. З боку вулиці вона мала, очевидно, високі палацові вікна й вишукану лиштву, а в бік затишного двору відкривалася тінистою колонадою й високою галереєю.

Можливо, мазепинська академія була першою кам'яною будовою палацового типу в тогочасному Києві. Що ж стосується двоповерхових (і навіть багатоповерхових) галерей, повернутих у бік дворів, то цей архітектурний (безперечно, європейського походження) стиль був дуже популярний у Києві ще і в XIX столітті. Особливо на Подолі. Існують зняті з пагорбів старі фотографії, де всі будови цього району видно з боку дворів. І це видовище не може не вразити сучасного киянина. Майже всі будинки мали чудові затишні галереї, що надавало панорамі міста якоїсь «західної», «італійської» зовнішності.

Цілком можливо, що це захоплення затишними галереями, схованими від вуличного багатолюддя, почалося саме з мазепинської Академії. У молоді роки гетьман жив у Польщі, і, можливо, саме він прищепив житловому будівництву Придніпрянської України смак до лоджій та галерей. Хоча, звичайно, це прищеплення не виключає того, що окремі будови такого типу споруджувались у Києві і до мазепинської академії.

Взагалі, Мазепі як будівничому була властива орієнтація на західні смаки. І тут він мав дещо спільне із своїм політичним суперником Петром Першим, який також виявляв дивну байдужість до декоративних скарбів московської архітектури й захоплювався як видатними, так іноді просто вбогими будовами західного стилю. Мазепа також виступав як європеїзатор вітчизняної архітектури, хоча й не такий категоричний, як російський цар.

Справа в тому, що на Україні кінця XVII століття вже встиг завоювати велику популярність московський декоративний стиль. Сюди приїздили досвідчені російські майстри кам'яного будівництва (своїх ще не вистачало). Вони будували з цегли традиційні українські церкви, але відводили душу на тому, що прикрашали ці незвичайні для них самих будови вишуканим декоративним мереживом, повторюючи знайомі деталі карнизів, вікон, порталів. Цю звичку прикрашати українську архітектуру московським декором засвоїли й деякі українські майстри другої половини XVII століття. Звідси — не дуже органічне, хоча й справді красиве, декоративне вбрання перших хрещатих кам'яних соборів Ніжина, Стародуба, Харкова, Чернігова, Ізюма. Крім того московський декоративний стиль вважався тоді «найдавнішим», доречним у тих випадках, коли треба було наголосити на архаїчності тієї чи іншої споруди під час її реставрації. Так з'явилася «архаїчна» московська лиштва на південних, північних і західних стінах Софії Київської у 1685—1707 роках, коли за вказівкою І. Мазепи за їх поновлення взявся хтось із досвідчених російських майстрів.

Як бачимо, Мазепа не міг не рахуватися з існуючими смаками, традиціями й можливостями, але водночас досить послідовно проводив у життя ідеї європеїзації української архітектури. Саме при ньому на Україні почала поширюватись ордерна система. На мазепинських будовах з'являлись фронтони, колони, пілястри, без яких якось обходились майстри раннього барокко Чернігівщини та Слобожанщини. Ордер з'являється вперше на Миколаївському соборі, побудованому за вказівкою Мазепи архітектором Й. Старцевим у 1690—1693 роках. Це примітна віха в оновленні архітектурної зовнішності українських міст.

І тим не менше європеїзація становила лише зовнішній бік діяльності гетьмана-будівничого. Були ідеї, які хвилювали його значно більше. Аби розкрити внутрішній пафос мазепинських будов варто було б сказати кілька слів про архітектурне тло, на якому вони виникали, тобто про ту хвилю загального захоплення архітектурою, яка дала Україні другої половини XVII — початку XVIII століття так багато шедеврів.

Козацька пристрасть до архітектури проявилась ще в часи Руїни, а в ті роки, коли за будівничу справу взявся Іван Мазепа, її творчий рівень сягнув найвищої позначки, що засвідчують такі досконалі й неповторні образи, як Хрестовоздвиженський у Полтаві (1689—1709), Покровський у Харкові (1689) чи Георгіївський у Видубецькому монастирі в Києві (1696—1701). Вони принесли велику славу так званому козацькому барокко.

Цікаво також, що розпочинаючи нову добу в історії архітектури, козацтво ніби й не збиралося вигадувати щось нове небачене й небувале. Нічого принципово нового в хрещатих козацьких соборах не було. Одну з перших церков такого типу побудував за наказом Ярослава Мудрого над могилою Бориса й Гліба у Вишгороді Петро Милонєг. Хрещатою була й перша на Русі Іллінська церква. Заслуга козацьких архітекторів в тому, що вони спромоглися вдихнути нове життя в улюблений народом традиційний тип храму, вдягли його у камінь, прикрасили безліччю чудових пластичних мотивів, вдосконалили й підняли кілька споруд такого типу на рівень найдосконаліших виявів європейського архітектурного мислення.

За наявними даними перше таке кам'яне диво з'явилося на Лівобережній Україні в столиці найбільшого козацького полку в Ніжині у 1668, а за іншими відомостями, в 1669 році. З'явилося не в монастирі, а, як і належить козацькому соборові, — на широкій площі, серед міста.

Козацький собор не має чітко вираженого фасаду. Він однаковий з усіх чотирьох боків, повернутий водночас до всіх частин світу, до всіх присутніх на площі. Але не варто зводити усю закладену в нього інформацію до самої лише демократичної ідеї. Демократичність козацького собору не заважає йому бути й виразником суто барокового світовідчуття. Зокрема складного відчуття неподільної єдності конечного й безконечного, безмежної складності всього сущого. Все це може відчути й пережити кожен, хто спробує, наприклад, обійти козачий собор у Ніжині чи Видубецькому монастирі в Києві. І скільки б ми не йшли під його мурами, він весь час ніби повертатиметься довкола своєї осі, залишаючись однаковим і незмінним скрізь і завжди, і навіюючи тим самим думки про абсолютний час й абсолютний простір, які не вкладаються у декартову систему часо-просторових координат. Обійти його так само неможливо, як пережити вічність або подолати безконечність. Та й чи має початок і кінець те, що безконечно здатне ділитись і безконечно повторюватись у цьому діленні. І тому кожна спроба обійти козачий собор завершується почуттям дезорієнтації у часі й просторі, почуттям якогось дивного й ні на що не схожого метафізичного запаморочення.

Інакше кажучи, це ірраціональний образ світу, втілений в камені. За своєю внутрішньою суттю український козачий собор органічно вписується в картину духовних шукань європейського барокко. Те, що пише про метафізичний план італійських споруд того часу Г. Вельфлін, має пряме відношення і до творів козацьких зодчих. Читаєш його книжку, і перед тобою один за одним постають хрещаті п'ятибанні церкви Києва, Чернігова, Ніжина, Ізюма, Новгород-Сіверського. І справді, хіба не про українські церкви сказані ці слова: «Запалюватись безконечним, знаходити розв'язання в почутті вищої могутності й незбагненного — такий пафос часу. Зречення зрозумілого. Потреба в тому, що викликає захоплення. Архітектура барокко туманить свідомість своєрідним сп'янінням. Туманне сп'яніння цілого. Об'єкт ніби зникає з поля зору глядача —, його увага готова розпилитися в безконечності».

Троїцький собор у Чернігові.

Церква Всіх святих над Економічною брамою Києво-Печерської лаври.

Листи до Мотрі Кочубеївни

Лист 1.

Моє серденько, мій квіте рожаний!
Сердечно на тоє болію, що недалеко од мене їдеш, а я не міг очиць Твоїх і личка біленького видіти; через сеє письмечко кланяюся, всі члонки цілую любезно.

Лист 2.

Моє серденько! зажуремся, почувши од дівки[1] таке слово, же[2]) В. М.[3]) за зле на мене маєш, же В. М. при собі не задержалем, але одіслав до дому. Уваж сама, щоб з того виросло. Перша **(причина)**, що б твої родичі по всім світі розголосили: же взяв у нас дочку у ночи гвалтом і держить у себе місто підложниці. Другая причина: же державши В. М. у себе, я бим не міг жадною мірою витрімати, да і В. М. також; мусілибисьмо із собою жити так, як малженство кажеть, а потім прийшло-б неблагословенє од церкви і клятьба жеби нам з тобою не жити. Де-ж би я на той час подів і мені-б же через тєє В. М. жаль, щоб єсть на-потім на мене не плакала.

[1] Одна з челядок Кочубеєвих, котру Мотря посилала до Мазепи передати листи.

[2] Же — що.

[3] В. М. — Ваша Милость.

Лист 3.

Моє сердечне коханє — Прошу і вельце прошу, — рач зо мною обачитися для устної розмови. Коли мене любиш, не забувай-же, коли не любиш, не споминай-же. Спомни свої слова, же любить обіцяла, на що мені і рученьку біленьку дала... І повторе і простократно прошу, назначи хоч на одну мінуту, коли маємо з собою видіти ся, для общого добра нашого, на котреє самаж прежде сего соізволила єсь була, А нім тєє буде, пришли намисто з шиї своєї, прошу.

Лист 4.

Моє сердечко. Уже ти мене ізсушила красним своїм личком і своїми обітницями. Посилаю тепер до В. М. Мелашку **(Прим.: одна з челядок гетьманських, через котру Мазепа посилав листи до Мотрі.)**, щоб о всім розмовилася, а В. М. не стережися її ні в чім, бо єсть вірная В. М. і мені во всім. Прошу і вельце, за ніжки В. М., моє серденько, облапавши, прошу — не одкидай своєї обітниці.

Лист 5.

Моє серде**(нько)** коханеє. Сама знаєш, як сердечне, шалене люблю В. М., іще нікого на світі не любив так. Моє-б тєє щастє і радість, щоб нехай їхала да жила у мене, тільки-ж я уважав, який конець з того може бути, а звлаща при такій злости і заїлости твоїх родичів. Прошу моя любко, не одміняй ся ні в чім як юж не поєднократ слово своє у рученьку дала-єсь; а я взаємно, поки жив буду, тебе не забуду.

Лист 6.

Моє серденько. Не маючи відомости о поводженю В. М., — чи вже перестали В. М. мучити і катувати **(Прим.: Як видно з сього листа, Мотря скаржилася Мазепі на своїх батьків, що не давали їй жити дома за її кохання до нього.)** — тепер одїзджаючи на тиждень на певні місця, посилаю В. М. одїздного через Карпа, котореє прошу завдячне приняти, а мене в неодмінній любови своїй ховати. **(Прим.: Одїздне, се дарунок, переданий Мазепою Мотрі при одїзді кудись; Карпо — слуга Мазепи.)**.

Лист 7.

Моє серденько. Тяжко болію на тєє, що сам не можу з В. М. обширно поговорити, що за отраду В. М. в теперішнім фрасунку учинити. Чого В. М. по мні потребуєш, скажи сій дівці. В останку, коли вони **(Прим.: Батьки Мотрі)**, проклятії твої, тебе цураються, — іди в монастир, а я знатиму, що на той час з В. М. чинити. Чого потреба — і повторе прошу, ознайми мені В. М.

Києво-Печерська лавра. Церква-вежа Онуфрія.

МІФИ І МІФОТВО

АВЖЕЖ, спершу було Слово. І словом тим був Міф. Міф про те, що голі й босі Адам та Єва жили в раю (здається, і ми вже от-от доскочимо того щастя!) і що рай — це багатий сад, в якому люди нудьгують від безробіття (ну, прямо сучасний капіталізм у пропаганді наших «радикалів»!), і що тільки вкусивши плоду із дерева пізнання, ті нероби стали приреченими і на тяжку працю, і на біль, і на гріх та покуту. Коротше, то був Міф про нас.

Що ж, оглянімось тепер на заплюване за роки перебудови дзеркало своєї історії. Є в ній і тяжка праця старої й нової кріпаччини, і біль незбагненних втрат — на війнах, у холоді та голоді, в сталінських та несталінських тюрмах і таборах, і гріх забуття справжніх народних героїв та ватажків, і гірка покута за довірливість попередників, за їхнє — таке ж, як і в нас нині! — нетерпляче бажання скоріше зажити таки в раю.

А раю не вийшло. Прекрасна, велична, навіть свята ідея не збулася. Пролетарі всіх країн не з'єдналися. Зате з'єдналася проти нас тоді вся світова буржуазія — не забуваймо про це! Про це гріх забувати.

Натомість нові політичні сили, що з доброї волі комуністів (авжеж і їм не чуже почуття покути!) — ці так звані нинішні «радикали», активно осідлавши лаву опозиції, беруться заспівати в унісон Олександру Солженіцину, що в листопаді 1917-го взагалі відбулося якесь всенародне запаморочення: ні з того, ні з сього (вочевидь від доброго життя!) в умонастроях мільйонів запанував **Міф соціалізму.** Не ідеї соціальної рівності та свободи, вільної праці та справедливості, інтернаціонального братства й народовладдя, а саме Міф — як щось химерне, нереальне, що, власне, й запрограмоване не забутися.

Всі прогреси реакційні, якщо вмирає з голоду хоч одна дитина.

ПРИВИД КОМУНІЗМУ

Здається, справді, і «Маніфест Комуністичної партії» починається словами: «Привид бродить по Європі — привид комунізму...».

Але ж революційні лозунги (до речі, не тільки більшовицькі!) були абсолютно конкретні: «Мир — народам!», «Фабрики — робітникам!», «Землю — селянам!», «Владу — Радам!»...

До чого ж тут соціалізм, в чому можна звинувачувати його як ідею й мету соціального розвитку, якщо не всі з цих святих лозунгів і не так було здійснено?

Уявімо собі розбиту машину, скажімо, найсучаснішу «Мазду» чи «Тойоту». Хто завинив в аварії? Невже конструктор, а не недолугий водій чи хоча б якісь несподівані дорожні умови, що їх він не зумів передбачити?

Найбільш об'єктивно оцінює ситуацію, по-моєму, патріарх латиноамериканської літератури і всього комуністичного руху на Заході Жоржі Амаду в своєму інтерв'ю газеті «Глобу»:

«...Настав крах не просто цілому світові. Настав крах тому, що складало сенс життя і боротьби мільйонів людей. Вони боролися з благородством та відвагою, їх кидали в тюрми, піддавали тортурам — за справу, якої більше нема. Але спитайте мене тепер, чого нема: соціалізму чи його фальсифікації?..

Я не вірю, — каже далі Жоржі Амаду, — що соціалізм як ідея втратив свою авангардну суть. Справа в тому, що не було ні соціалізму, ні демократії. Розвиток соціалістичних режимів тримався на помилці — диктатурі класу, і наслідком стала повна фальсифікація ідеї! Соціалізм перетворився на найгіршу із диктатур — диктатуру ідеології. Але світ був зовсім іншим до Жовтневої революції в Росії, після неї він змінився...' Так звані соціалістичні країни — насправді вони не були такими — можуть зникнути. Та це ще не свідчить про те, що зникнуть нові цінності, народжені революцією. Нова колективістська свідомість... Таж і капіталізм сьогодні не той, що був колись.

Я не соціолог, але думаю, що соціалізм може розвиватися лише за умов демократії, коли інтереси суспільства не суперечать інтересам особи... Якщо ви не готові вважати людиною кожного індивідума, то не варто навіть думати про соціалізм...»

Чому ж сьогодні нас закликають негайно зректися соціалізму як суспільства соціальної справедливості? Насамперед для трудящих, тих, хто уже був у нашім столітті в індивідуальній кабалі у свого пана чи заводчика. Шкода, нащадки про те вже не знають! Авжеж, перелякані Жовтнем ті пани та заводчики стали хитрішими: навчилися вчасно випускати зайву пару із котлів соціального невдоволення, а згодом майстерно розставляти пастки побутового комфорту, в які і нас, наче в прірву, штовхають почасти справжні, а почасти й інспіровані нинішні злидні. Кажуть, старий капіталізм став «народним». Тільки ж для кого? Для вчорашніх монополій, що пограбували весь світ, а тепер називаються високорозвинутими демократіями. Що ж, і грецькі демократії трималися на рабстві! А рабство те лише міняє свою личину. Тільки країни Африки витрачають щороку на виплату боргу цим «демократіям» близько 30 мільярдів доларів.

Перефразовуючи А. Вознесенського, я сказав би, що всі прогреси реакційні, якщо вмирає з голоду хоч одна дитина! Скільки ж їх гине сьогодні у вотчинах транснаціональних кампаній — не знає ніхто.

Загляньмо ще раз у «Маніфест Комуністичної партії» — ми так рідко звертаємось до незамулених першоджерел марксизму! «Основна думка, яка проходить червоною ниткою крізь увесь «Маніфест», — пише Ф. Енгельс у передмові від 1883 року, — ...експлуатований і пригноблений клас (пролетаріат) не може... **(зверніть увагу! — Л. П.)** визволитись від експлуатуючого і пригноблюючого його класу (буржуазії), не визволяючи в той же час всього суспільства назавжди від експлуатації, гноблення і класової боротьби...»

Тепер я розумію, чому Сталін так не любив Енгельса! Проаналізуймо, чи вдалося Великій Жовтневій соціалістичній революції визволити усе суспільство Росії «назавжди від експлуатації, гноблення і класової боротьби»?

Певен, що відповідь тут очевидна. Більше того, за роки царювання Й. В. Сталіна експлуатація, гноблення і класова боротьба набрали в СРСР дивовижних, навіть садистських форм. Я згоден, дійсно, Сталін та його трубадури усьому світові нав'язували **міф про перемогу соціалізму,** бо наш і експортований нами іншим соціалізм був антисоціалізмом. Вочевидь зачаття відбулося на недозрілому грунті. Та й, узурпувавши державну владу і створивши собі з допомогою колосального репресивного апарату однопартійний комфорт, більшовики забули і застережні слова «Маніфесту»: «...Комуна довела, що робітничий клас не може просто оволодіти готовою державною машиною і пустити її в хід для своїх власних цілей». Зате для честолюбної мети Сталіна Російська імперська держава підходила абсолютно. Роль губернаторів та меншої челяді успішно виконували перші секретарі партійних комітетів «ордену мечоносців», в який він постійно перетворював партію.

Мрія Маркса про той час, коли настане «справжнє розв'язання протиріччя між людиною і природою, людиною і людиною» і далі залишалася далеко за горизонтом.

І сьогодні ми достойні лише тих лідерів, яким довірили владу, тих парламентів, яких обрали...

ДЕ СЛОВО ВИЩОЇ ПРАВДИ?

Хотілося вірити, що ми справді повернемось до того соціалізму, який беззастережно можна назвати завершеним гуманізмом, почнемо активно шукати політичні та соціально-економічні шляхи до нього. Та у суспільстві знову запановують міфи.

І насамперед **міф про поголовну провину комуністів.** Яких саме комуністів і в чому їхня провина? Тих ленінців, що першими впали від руки Сатрапа — тільки-но заспівав півень нової історії? Чи тих, яких косили подальші репресії? Та жодна партія в світі не зазнала таких людських втрат, як партія більшовиків, і не постраждала разом зі своїм народом. І якби вона мала тільки одного Рютіна, який першим повстав проти нового самодержця, то вже можна було б гордитися нею!

Та, може, зародок цього всенародного нещастя був у самій ідеї та її апостолі Леніні? Не здійснилося, не збулося ж задумане! Може... Однак народ має тільки ту історію, яку має. І події у ній та особи були тільки такі, якими були. За тих умов інакше просто не могло бути. Усе інше — домисли.

Та і сьогодні ми достойні лише тих лідерів, яким довірили владу, тих парламентів, яких обрали, хоча там, на жаль, більше ярмаркового галасу, ніж конструктивної роботи. Але, мабуть, такий ми народ: має рацію В. Яворівський!

І як тут не погодитись — уже не з комуністом, ні! — з мудрим протоієреєм Владиславом Свєшниковим (прошу тільки вибачити за довгу цитату): «Всі так навчились бачити й виймати смітинку з чужих очей — з цих смітинок уже складено... гору гнилого послідку. І юрби винних. І всяк кричить: не я! не я! Хто ж? Хто і що завгодно. Царський уряд. Соціалізм. Євреї. Росіяни. Сталін. Адміністративно-командна система. Аморальність. Колгоспи. Застій...

І за цими горами все менше видно правду, і все більше окопуються за ними творці й учасники міфологічних рухів, спотворювачі вищої Правди... Нам ніколи не бракувало їх. За останнє століття традиційну популярність здобули адепти двох міфологічних схем: це, звичайно, «ліберали» і «патріоти».

...Однаково руйнівні дії обох таборів. І «виконробів» духу (якого?) що їм, здається, потрібні лише великі потрясіння «до основ», а відтак — як вищий вияв людського розуму й совісті — плюралізм та ринок. О господи! І патріотів, яким потрібна «велика Росія», але в страшному, агресивному оскалі муміфікованого трупу. Та хай Бог милує!..

І за всієї позірної новизни подій ми, нічого не навчившись, продовжуємо жити в повному довір'ї до невеликого набору міфологічних архетипів. До двох названих можна додати як курйоз ще один звичний для нашої свідомості **міф про те, що «ось прийде барин...»**

Як легко ж ми забуваємо, що саме з цієї віри в «доброго царя» буйно проросло коріння культу Сталіна та пізніших культиків! Авжеж, лише той, хто над нами,

за всіх подумає,
і всіх розсудить,
і всіх напоумить,
і всіх нагодує,
і всіх захистить,
і всіх ощасливить.

Спасибі, ми ситі тим щастям, що відчуватиметься ще не в одному поколінні! Зачароване коло самознищення, почате громадянською війною, яка забрала 15 мільйонів життів, і замкнуте Чорнобилем, що тільки почав пожирати наш народ.

І був день. І була ніч. А що ж далі?

А тепер, як яблуко з райського дерева, підсовують нам **міф про ринок.**

Не буду його переказувати — наші академіки це вже зробили і роблять щодня, правда, за словами «роздержавлення», «приватизація», і ховаючи корінне слово реставрації дореволюційного стану нашого суспільства — капіталізацію. Тобто узаконене збагачення одних за рахунок інших (бо ж наше суспільне багатство з неба нам не впаде — що маємо, те маємо!— Тільки розділиться воно між усіма не порівну, як цього ми хотіли до перебудови, а хто що урве!). Тим і прекрасна програма «500 днів» Шаталіна—Явлинського, на думку економіста Лариси Піяшевої, що там нема «ніякого соціалізму», бо «ідеї соціальної справедливості в економіці взагалі не існує і бути не може» Хочеш жити

краще — від
куй, души бл
вай у нього ш
рота!
Авжеж, кра
вже пройшли д
Сміт підкресл
номіка не пов
ведливою —
ефективною. В
нуло 200 роки
в ранніх творах
резону зауваж
на власність
стільки тупим
ними, що які
мет є нашим
ли ми ним во
жаль, багать
фесорів та
«тупість та о
покидає й дос
Що ж, ще
ліття нам на
з експл то
лодого, рес
кого капітал
ред ним роз
петлею, тіль
розцяцькован
досягненнями
ротко кажучи
само у поті
плоди твоєї
має в че
ринк
ша, ще
безконт
на стане зак
засобів вироб
же, і власн
бробуту, яки
т. І ніякі н
ські контрол
ступляться.
ся казочка п
мільйонерів,
дні шукають
ливити міль
Ось що д
ди на тому
який ми по
Скажімо, ф
наліста Кло
ко западозр
наших конс
некомуністи
«Монд дип
цитуючи авт
люція чорн
тона: «Коли
себе як
то ми п
увазі св
бізнес. І ті
іде людина,
вона залеж
Якщо вам
продати, то
ку не може
вашу свобо
льства орга
все для бі
коли нам д
ти між пра
вигоду орг
жує прибут
ни важко в
про себе на
чатку прибу
людина».
«Це фунд
кон ринк
ку прибу
лиш люд
креслює
...Ринок
вияву ненав
саджує дис
номізм —
грошей, гва
ську рівніс
нів ринку,
роду расо
апартеїд,
на закони.
...Усі ці
— нерв еко
вають суча
конкуренці
пернитство
мисловими

МІФОТВОРЦІ

Тепер я розумію, чому Сталін так не любив Енгельса! Проаналізуймо, чи вдалося Великій Жовтневій соціалістичній революції визволити усе суспільство Росії «назавжди від експлуатації, гноблення і класової боротьби»?

Певен, що відповідь тут очевидна. Більше того, за роки царювання Й. В. Сталіна експлуатація, гноблення і класова боротьба набрали в СРСР дивовижних, навіть садистських форм. Я згоден, дійсно, Сталін та його трубадури усьому світові нав'язували **міф про перемогу соціалізму**, бо наш і експортований нами іншим соціалізм був антисоціалізмом. Вочевидь зачаття відбулося на недозрілому грунті. Та й, узурпувавши державну владу і створивши собі з допомогою колосального репресивного апарату однопартійний комфорт, більшовики забули і застережні слова «Маніфесту»: «...Комуна довела, що робітничий клас не може просто оволодіти готовою державною машиною і пустити її в хід для своїх власних цілей». Зате для честолюбної мети Сталіна Російська імперська держава підходила абсолютно. Роль губернаторів та меншої челяді успішно виконували перші секретарі партійних комітетів «ордену мечоносців», в який він постійно перетворював партію.

Мрія Маркса про той час, коли настане «справжнє розв'язання протиріччя між людиною і природою, людиною і людиною» і далі залишалася далеко за горизонтом.

ДЕ СЛОВО ВИЩОЇ ПРАВДИ!

Хотілося вірити, що ми справді повернемось до того соціалізму, який беззастережно можна назвати завершеним гуманізмом, почнемо активно шукати політичні та соціально-економічні шляхи до нього. Та у суспільстві знову запановують міфи.

І насамперед **міф про поголовну провину комуністів.** Яких саме комуністів і в чому їхня провина? Тих ленінців, що першими впали від руки Сатрапа — тільки-но заспівав півень нової історії? Чи тих, яких косили подальші репресії? Та жодна партія в світі не зазнала таких людських втрат, як партія більшовиків, і не постраждала разом зі своїм народом. І якби вона мала тільки одного Рютіна, який першим повстав проти нового самодержця, то вже можна було б гордитися нею!

Та, може, зародок цього всенародного нещастя був у самій ідеї та її апостолі Леніні? Не здійснилося, не збулося ж задумане! Може... Однак народ має тільки ту історію, яку має. І події у ній та особи були тільки такі, якими були. За тих умов інакше просто не могло бути. Усе інше — домисли.

Та і сьогодні ми достойні лише тих лідерів, яким довірили владу, тих парламентів, яких обрали, хоча там, на жаль, більше ярмаркового галасу, ніж конструктивної роботи. Але, мабуть, такий ми народ: має рацію В. Яворівський!

І як тут не погодитись — уже не з комуністом, ні! — з мудрим протоієреєм Владиславом Свєшниковим (прошу тільки вибачити за довгу цитату): «Всі так наловчились бачити й виймати смітинку з чужих очей — з цих смітинок уже складено... гору гнилого посліду. І юрби винних. І всяк кричить: не я! не я! Хто ж? Хто і що завгодно. Царський уряд. Соціалізм. Євреї. Росіяни. Сталін. Адміністративно-командна система. Аморальність. Колгоспи. Застій...

І за цими горами все менше видно правду, і все більше окопуються за ними творці й учасники міфологічних рухів, спотворювачі вищої Правди... Нам ніколи не бракувало їх. За останнє століття традиційну популярність здобули адепти двох міфологічних схем: це, звичайно, «ліберали» і «патріоти».

...Однаково руйнівні дії обох таборів. І «виконробів» духу (якого?) що їм, здається, потрібні лише великі потрясіння «до основ», а відтак — як вищий вияв людського розуму й совісті — плюралізм та ринок. О господи! І патріотів, яким потрібна «велика Росія», але в страшному, агресивному оскалі муміфікованого трупу. Та хай Бог милує!..

І за всієї позірної новизни подій ми, нічого не навчившись, продовжуємо жити в повному довір'ї до невеликого набору міфологічних архетипів. До двох названих можна додати як курйоз ще один звичний для нашої свідомості **міф про те, що «ось прийде барин...»**

Як легко ж ми забуваємо, що саме з цієї віри в «доброго царя» буйно проросло коріння культу Сталіна та пізніших культиків! Авжеж, лише той, хто над нами,

за всіх подумає,
і всіх розсудить,
і всіх напоумить,
і всіх нагодує,
і всіх захистить,
і всіх ощасливить.

Спасибі, ми ситі тим щастям, що відчуватиметься ще не в одному поколінні! Зачароване коло самознищення, почате громадянською війною, яка забрала 15 мільйонів життів, і замкнуте Чорнобилем, що тільки почав пожирати наш народ.

І був день. І була ніч. А що ж далі?

А тепер, як яблуко з райського дерева, підсовують нам **міф про ринок.**

Не буду його переказувати — наші академіки це вже зробили і роблять щодня, правда, за словами «роздержавлення», «приватизація», і ховаючи корінне слово реставрації дореволюційного стану нашого суспільства — капіталізацію. Тобто узаконене збагачення одних за рахунок інших (бо ж наше суспільне багатство з неба нам не впаде — що маємо, те маємо! — Тільки розділиться воно між усіма не порівну, як цього ми хотіли до перебудови, а хто що урве!). Тим і прекрасна програма «500 днів» Шаталіна—Явлинського, на думку економіста Лариси Піяшевої, що там нема «ніякого соціалізму», бо «ідеї соціальної справедливості в економіці взагалі не існує і бути не може» Хочеш жити краще — відштовхуй, ошукуй, души ближнього, виривай у нього шматок хліба з рота!

Авжеж, країни Заходу це вже пройшли давно. Ще Адам Сміт підкреслював, що економіка не повинна бути справедливою — вона має бути ефективною. Від того дня минуло 200 років! Але ж уже в ранніх творах Маркс не без резону зауважував: «Приватна власність зробила нас настільки тупими та однобічними, що який-небудь предмет є нашим лише тоді, коли ми ним володіємо». На жаль, багатьох наших професорів та академіків ця «тупість та однобічність» не покидає й досі!

Що ж, ще на початку століття наш народ виривався з експл[illegible]торської [illegible]і молодого, [illegible]ресивного [illegible]сійського капіталізму. Зараз перед ним розмахують тією ж петлею, тільки по-ковбойськи розцяцькованою всілякими досягненнями цивілізації. Коротко кажучи, трудящий, так само у поті лиця працюй, а плоди твоєї роботи пожинатиме в[illegible] номенкла[illegible]а, а ринк[illegible]піта. Ще [illegible]гокіша, ще [illegible]ствіша [illegible]ю, ще безконт[illegible]ьніша, бо [illegible]на єдина стане законним власником засобів виробництва, а, отже, і власником нашого добробуту, якщо не всього життя. І ніякі народні чи рухівські контролі до неї не доступляться. А нам залишиться казочка про «добреньких» мільйонерів, які день при дні шукають, кого б це ощасливити мільйонами.

Ось що думають чесні люди на тому ж Заході, на який ми почали молитися. Скажімо, французького журналіста Клода Жюльєна важко запідозрити в симпатії до наших консерваторів, який у некомуністичній газеті «Монд дипломатік» пише, цитуючи автора книги «Революція чорних» Томаса Мертона: «Коли ми говоримо про себе як [illegible] «ві[illegible] світ», то ми п[illegible]всім[illegible]мо на увазі св[illegible], в яком[illegible] вільний бізнес. І тільки лише потім іде людина, оскільки для нас вона залежить від грошей... Якщо вам нічого купити чи продати, то в такому випадку не може бути й мови про вашу свободу... Наше суспільство організоване перш за все для бізнесу. І щоразу, коли нам доводиться вибирати між правами людини та вигодою організації, яка одержує прибуток, правам людини важко вдається заявити про себе на весь голос. Спочатку прибуток, а відтак лиш людина».

«Це фундаментальний закон ринку — «спочатку прибуток, а відтак лиш людина», — підкреслює Клод Жюльєн.— ...Ринок незворушно, без вияву ненависті, стихійно насаджує дискримінацію... Економізм — справжня релігія грошей, гвалтує республіканську рівність і, згідно законів ринку, породжує свого роду расистську сегрегацію, апартеїд, що не спираються на закони.

...Усі ці вияви нерівності — нерв економіки, яку називають сучасною. Їй властива конкуренція, конфлікти, суперництво між людьми, промисловими та торговельними об'єднаннями. Вона потребує слабких і дужих, переможців і переможених...».

Ось куди нас кличуть і що нас чекає.

То я проти ринку? На жаль, ні. Поки існують гроші, мусить бути і ринок. Але який?.. Цього я вже не знаю, як і ніхто ще не знає.

Відомо мені лише одне, що **великий американський міф** про те, що кожен може стати мільйонером, теж не збувся і ніколи не збудеться.

Що й президентська програма переходу до ринку, і згадані вище «500 днів» то тільки нові сільця, в які б хотілося московським неофітам знову впіймати нашу республіку і за її рахунок звично поправити власні справи.

Що наші парламентарії, відродивши міжусобиці Київської Русі, можуть довести Україну до повного паралічу. Тим більше, що Президент СРСР, а з ним усі центристи-унітаристи, зустрічають суверенітет республік абсолютно несхвально. І, щоб провчити непокірну Росію, можуть енергійно впокорити УРСР.

І ще я знаю, що з незбагненних для мене причин чи мотивів українські комуністи, затягнувши свою конфронтацію з студентами, ганебно програли парламентський раунд опозиції. А це вже тривожний дзвінок, який вимагає зробити рішучий наступний крок: чітко і ясно сказати громадськості, особливо молоді, хто ми, члени КПУ, — підручні Всесоюзного ЦК, слуги невмирущої московської бюрократії чи Комуністична партія суверенного українського народу?

Бо коли я бачу на екрані телевізора невдоволене обличчя свого партійного лідера і нашого Президента, який зневажливо називає потяг народів до незалежності «декларативною ейфорією», «парадом суверенітетів», по суті, повторюючи брежнєвсько-сусловське просторікування про обмежений суверенітет «країн соціалізму», то мені в його голосі — хочу я того чи ні! — а вчувається вже знайоме ще з часів Бенкендорфа великодержавне звинувачення «в чрезмерных мыслях о мнимой важности Украины».

ПРОМЕТЕЙ СТАЄ СІЗІФОМ

Міф унітарності, міф про «велику і неділиму» — це один із найстаріших міфів сталінізму. За своєю згубністю, зарядом провокації масового терору, що закладений у ньому, він може дорівнювати тільки **міфові про загострення класової боротьби** після «перемоги пролетаріату».

Прочитаймо «Марксизм і національне питання» Й. Сталіна чи взагалі увесь 5-й том його творів. Там уже вичерпано всі аргументи сучасних унітаристів щодо «...міцного зближення раніше незалежних національностей в одну незалежну державу» (стор. 151). Отож сучасним московським об'єднувачам лишилося зробити тільки один крок — від сталінських думок перейти до сталінських методів цього об'єднування.

Ось чому, здається мені, і вдалися до крайніх методів протесту проти такого Союзу київські студенти. А ми, українські комуністи, знову чекали, що нам накаже Москва. І тому сьогодні не знаходимо в своїх рядах окраси нашої партії, гордості й честі українського народу, я б сказав навіть, прапороносця визвольної ідеї соціалізму — Олеся Гончара. Та за таку втрату з чистою совістю можна вимагати відставки всього ЦК КПУ!

По душі, по совісті кожного з нас б'ють пекучі слова листа-заяви Олеся Терентійовича: «Була надія, що на останніх своїх з'їздах партія дасть минулому належну оцінку, щоб актом покаяння захистити ім'я мільйонів чесних комуністів, непричетних до репресій і терору, — цього, на жаль, не сталося. Було сподівання, що КПРС —КПУ, взявши курс на перебудову, на докорінне оновлення життя, відмовиться від подальшого нав'язування народам імперського великодержавного курсу, — цього не сталося теж».

Жах! А що, коли весь народ скаже отак про партію комуністів. Невже ми хочемо дочекатися того дня?

Чи ми ще й досі не бачимо, що **міф інтернаціоналізму,** в який ми вірили чи не найщиріше, став насправді лише фіговим листком, що прикривав духовну і фізичну кастрацію усіх неросійських народів Союзу? Бути українцем у по-сталінськи унітарній державі ставало спершу непрестижно, потім — соромно, а згодом страшно і навіть смертельно. У нас був лише один вихід — русифікація. Зречися предків, їх святинь, культури та мови — і ти вже справжній радянський громадянин. Ну, хіба ж це не ідіотство!

Першим та поголовним русифікатором для чоловіків ставала армія. Її жорна безперебійно та ефективно мололи і мелють щодня «Р-разговорчики!.. Смирр-на!..». Отак мріялось бюрократам-унітаристам керувати всіма республіками. Та докерувались!

«Ми з повною підставою можемо сьогодні говорити про наявність метрополії в нашій країні, — резонно зауважив у депутатському клубі Верховної Ради СРСР представник «Громадянської дії» Я. Бергер, — хоча її не можна ототожнювати з російським народом, швидше, це — та влада, яка придушувала всі народи, включаючи й російський».

А тут ще підсовує свою думку Олександр Солженіцин — заговорили і в ньому великодержавні амбіції! Не випускати Україну з «родинних» обіймів — і квит! — загукав він аж з-за океану. А якийсь Едуард Лимонов із Парижа відверто — через «Комсомольскую правду» — закликає стріляти в сепаратистів.

Та хто з «ідеологічних бійців» Компартії України, що свого часу так дружно накидалися на Олександра Ісаєвича, дає тепер відкоша його безцеремонному посяганню на суверенітет нашого народу? Авжеж, знову чекають, щоб кивнули з Москви, а вона собі не ворог! То як за соломинку, то як за батіг, хапаються там за слово «інтеграція»: мовляв, іде до неї весь світ, то чого ж ви стаєте дибки?

Тим часом колишній прем'єр-міністр Ірландії Гаррет Фітцджеральд робить з цього приводу трохи інші висновки:

«Якщо інтеграція в Західній Європі і привела до чогось, то це до посилення почуття національної самосві-

ГОЛОС України

товхуй, ошу-
кнього, вири-
аток хліба з

и Заходу це
вно. Ще Адам
вав, що еко-
на бути спра-
она має бути
того дня ми-
Але ж уже
Маркс не без
вав: «Приват-
обила нас на-
та однобіч-
-небудь пред-
ише тоді, ко-
одіємо». На
наших про-
кадеміків ця
обічність» не

початку сто-
од виривався
ької і мо-
ного сійсь-

му. Зараз пе-
хують тією ж
по-ковбойськи
всілякими
ивілізації. Ко-
трудящий, так
щя працюю, а
оти пожинати-
енклат а, а
Ще токі-
ша ю, ще
а, бо на єди-
им власником
ицтва, а, от-
м нашого до-
не всього жит-
дні чи рухів-
до неї не до-
нам залишить-
«добреньких»
кі день при
ого б це ощас-
ами.
ють чесні лю-
к Заході, на
и молитися.
цузького жур-
Жюльєна важ-
в симпатії до
аторів, який у
й газеті
иатік» пише;
книги «Рево-
Томаса Мер-
говоримо про
світ»,
ім мо на
ком вільний
и лише потім
ільки для нас
від грошей...
го купити чи
такому випад-
и й мови про
Наше суспі-
ване перш за
у. І щоразу,
иться вибира-
и людини та
ації, яка одер-
правам люди-
ться заявити
ь голос. Спо-
а відтак лиш

нтальний за-
— «спочат-
а відтак
— під-
Жюльєн.—
рушно, без
, стихійно на-
інацію... Еко-
вжня релігія
республікан-
згідно зако-
джує свого
сегрегацію,
е спираються

зи нерівності
ки, яку нази-
. Її властива
нфлікти, су-
людьми, про-
орговельними

об'єднаннями. Вона потребує слабких і дужих, переможців і переможених...».

Ось куди нас кличуть і що нас чекає.

То я проти ринку? На жаль, ні. Поки існують гроші, мусить бути і ринок. Але який?.. Цього я вже не знаю, як і ніхто ще не знає.

Відомо мені лише одне, що **великий американський міф** про те, що кожен може стати мільйонером, теж не збувся і ніколи не збудеться.

Що й президентська програма переходу до ринку, і згадані вище «500 днів» то тільки нові сільця, в які б хотілося московським неофітам знову впіймати нашу республіку і за її рахунок звично поправити власні справи.

Що наші парламентарії, відродивши міжусобиці Київської Русі, можуть довести Україну до повного паралічу. Тим більше, що Президент СРСР, а з ним усі центристи-унітаристи, зустрічають суверенітет республік абсолютно несхвально. І, щоб провчити непокірну Росію, можуть енергійно впокорити УРСР.

І ще я знаю, що з незбагненних для мене причин чи мотивів українські комуністи, затягнувши свою конфронтацію з студентами, ганебно програли парламентський раунд опозиції. А це вже тривожний дзвінок, який вимагає зробити рішучий наступний крок: чітко і ясно сказати громадськості, особливо молоді, хто ми, члени КПУ, — підручні Всесоюзного ЦК, слуги невмирущої московської бюрократії чи Комуністична партія суверенного українського народу?

Бо коли я бачу на екрані телевізора невдоволене обличчя свого партійного лідера і нашого Президента, який зневажливо називає потяг народів до незалежності «декларативною ейфорією», «парадом суверенітетів», по суті, повторюючи брежнєвсько-сусловське просторікування про обмежений суверенітет «країн соціалізму», то мені в його голосі — хочу я того чи ні! — а вчувається вже знайоме ще з часів Бенкендорфа великодержавне звинувачення «в чрезмерных мыслях о мнимой важности Украины».

ПРОМЕТЕЙ СТАЄ СІЗІФОМ

Міф унітарності, міф про «велику і неділиму» — це один із найстаріших міфів сталінізму. За своєю згубністю, зарядом провокації масового терору, що закладений у ньому, він може дорівнювати тільки **міфові про загострення класової боротьби** після «перемоги пролетаріату».

Прочитаймо «Марксизм і національне питання» Й. Сталіна чи взагалі увесь 5-й том його творів. Там уже вичерпано всі аргументи сучасних унітаристів щодо «...міцного зближення раніше незалежних національностей в одну незалежну державу» (стор. 151). Отож сучасним московським об'єднувачам лишилося зробити тільки один крок — від сталінських думок перейти до сталінських методів цього об'єднування.

Ось чому, здається мені, і вдалися до крайніх методів протесту проти такого Союзу київські студенти. А ми, українські комуністи, знову чекали, що нам накаже Москва. І тому сьогодні не знаходимо в своїх рядах окраси нашої партії, гордості й честі українського народу, я б сказав навіть, прапороносця визвольної ідеї соціалізму — Олеся Гончара. Та за таку втрату з чистою совістю можна вимагати відставки всього ЦК КПУ!

По душі, по совісті кожного з нас б'ють пекучі слова листа-заяви Олеся Терентійовича: «Була надія, що на останніх своїх з'їздах партія дасть минулому належну оцінку, щоб актом покаяння захистити ім'я мільйонів чесних комуністів, непричетних до репресій і терору, — цього, на жаль, не сталося. Було сподівання, що КПРС —КПУ, взявши курс на перебудову, на докорінне оновлення життя, відмовиться від подальшого нав'язування народам імперського великодержавного курсу, — цього не сталося теж».

Жах! А що, коли весь народ скаже отак про партію комуністів. Невже ми хочемо дочекатися того дня?

Чи ми ще й досі не бачимо, що **міф інтернаціоналізму**, в який ми вірили чи не найщиріше, став насправді лише фіговим листком, що прикривав духовну і фізичну кастрацію усіх неросійських народів Союзу? Бути українцем у по-сталінськи унітарній державі ставало спершу непрестижно, потім — соромно, а згодом страшно і навіть смертельно. У нас був лише один вихід — русифікація. Зречися предків, їх святинь, культури та мови — і ти вже справжній радянський громадянин. Ну, хіба ж це не ідіотство!

Першим та поголовним русифікатором для чоловіків ставала армія. Її жорна безперебійно та ефективно мололи і мелють щодня «Р-разговорчики!.. Смирр-на!..». Отак мріялось бюрократам-унітаристам керувати всіма республіками. Та докерувались!

«Ми з повною підставою можемо сьогодні говорити про наявність метрополії в нашій країні, — резонно зауважив у депутатському клубі Верховної Ради СРСР представник «Громадянської дії» Я. Бергер, — хоча її не можна ототожнювати з російським народом, швидше, це — та влада, яка придушувала всі народи, включаючи й російський».

А тут ще підсовує свою думку Олександр Солженіцин — заговорили і в ньому великодержавні амбіції! Не випускати Україну з «родинних» обіймів — і квит! — загукав він аж з-за океану. А якийсь Едуард Лимонов із Парижа відверто — через «Комсомольскую правду» — закликає стріляти в сепаратистів.

Та хто з «ідеологічних бійців» Компартії України, що свого часу так дружно накидалися на Олександра Ісаєвича, дає тепер відкоша його безцеремонному посяганню на суверенітет нашого народу? Авжеж, знову чекають, щоб кивнули з Москви, а вона собі не ворог! То як за соломинку, то як за батіг, хапаються там за слово «інтеграція»: мовляв, іде до неї весь світ, то чого ж ви стаєте дибки?

Тим часом колишній прем'єр-міністр Ірландії Гаррет Фітцджеральд робить з цього приводу трохи інші висновки:

«Якщо інтеграція в Західній Європі і привела до чогось, то це до посилення почуття національної самосвідомості. Якщо різні народи зближуються вільно, без примусу, то вони дужче відчувають свою унікальність... Що тісніші взаємини, то гостріше почуття національної приналежності». Он як воно в цивілізованих народів!

То, може, пора прислухатись до компетентних, не зашорених вчорашніми догмами людей? Хоч би до народного депутата СРСР В. Фокіна, який переконаний, що «запропонована групою академіка Шаталіна ідея створення економічного союзу суверенних держав, яка передбачає водночас і збереження загальносоюзного ринку, — це від лукавого... Економічна самостійність можлива лише за умови, коли кермо управління перебуває в одних руках. Або — або... В чиїх руках регулятори (гроші, податки, квоти, пільги і т. д.) — той і господар ринку».

Може, пора прислухатись до компетентних, не зашорених вчорашніми догмами людей?

Фото Олександра ГЛЯДЄЛОВА.

Може, хоч цього разу обійдемось без імпортних міфів? Та, якщо ми вже не можемо інакше, якщо нам так вже потрібен «нас возвышающий обман», що, за словами О. Пушкіна, дорожчий за багато які істини, то на порозі ринку, який покаже нам, що ж то таке справжня експлуатація, безробіття й страшна економічна (ота ж — класова!) нерівність, прощаючись зі своєю «соціалістичною» благодушністю та звичкою, хоч бідненько, а без голоду жити, — саме на цьому крутому повороті нашого суспільства до інших цінностей та взаємин я радив би усім нам згадати, мабуть, найбільший із міфів — **міф про Сізіфа.**

Як і він, зрікшись старих богів, ненавидячи смерть і прагнучи повнокровного життя, не опиняємось ми з каменем своїх надій біля підніжжя гори, з якої самі ж цей камінь і скотили?

І вже ніхто нам не допоможе «за так».

І вже буде «кожен — за себе, один Бог — за всіх!».

І вже нічого іншого не зможемо ми вибрати, а тільки котити той камінь на вершину гори, щоб він знову зривався вниз і ми знову бігли за ним та штовхали його без кінця поперед себе.

«Нам треба з самого початку подолати усталений стереотип, сформований погляд на наше суспільство як на якийсь загальносоюзний соцзаб, — відверто казав у своїй доповіді на сесії Верховної Ради СРСР М. С. Горбачов. — Центр уваги в соціальній політиці повинен зміщуватися в бік посилення мотивації високопродуктивної праці кожної людини». Як кажуть у народі: голод — не тітка, в яку хочеш петлю зажене!

Так, міф про Сізіфа глибокий і багатозначний. Нас більше вчили на долі Прометея: програмували готовність до подвигу. А тут — покора і каторжна праця. Безкрая і виснажлива, бо тільки забудешся на мить, як камінь твого достатку уже вислизатиме з рук.

Важко ставати Сізіфом — страшно бути Сізіфом!

Он уже ремствують «східні» німці після п'янкого свята возз'єднання — від їхніх «соціалістичних гарантій» не лишилося й сліду. У Чехословаччині починають бунтувати селяни, у Польщі спалахують страйки, а кількість безробітних росте, як на дріжджах.

Які ж потрясіння, перш ніж ми знову станемо (якщо станемо!) великими, чекають на нас? Який новий міф нав'яже нам знову історія? Ким же станемо ми, переставши бути Прометеями? Чи у нашому храмі остаточно запанують торгаші й міняйли і тільки друге пришестя Ісуса Христа вижене їх звідтіля?

Пам'ятаєте, як у Гоголя? «Куди ж мчиш ти, Русь?». Нема відповіді...

Леонід ПАСТУШЕНКО.
Вінниця.

За останнє століття традиційну популярність здобули адепти двох міфологічних схем: це, звичайно, «ліберали» і «патріоти».

ВІД РЕДАКЦІЇ. Шановні читачі, ми ознайомили вас з однією з точок зору на історію сучасності. Запрошуємо вчених, спеціалістів, широкий загал читачів до продовження цієї розмови, до дискусії.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ
ПЛАНОВО-КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР
СУМІСНЕ
РАДЯНСЬКО-АВСТРІЙСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЄЛЛАНА»

Elland

Ваші проблеми — наші вирішення!

інформаційно — рекламний центр

252034, м. Київ, вул. Ярославів вал, 36.
тел.: 212-48-65
Факс: 212-40-87
телекс: 131452. Ветер-Елланд
міжнар. 125131, «Камета-Єллана».

ЧАС СПАЛЮВАТИ МОСТИ?

Футбол

Напівпорожні трибуни, відсутність реклами, неупевнене суддівство — це характерні риси останнього чемпіонату СРСР з футболу. І судячи з усього, майбутнє у цього змагання далеко не безхмарне. Саме тому бесіда з Михайлом БОЛОТИНСЬКИМ, у недавньому минулому головою впливової спортивно-технічної комісії Федерації футболу СРСР, а нині членом виконкому Спілки футбольних ліг Радянського Союзу, носила дуже безсторонній відтінок.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

— Сьогодні вже очевидно, що наш футбол переживає кризу. Чи можна було її прогнозувати?

— Для мене такий перебіг подій став реальним одразу після виникнення конфлікту між Федерацією і Спілкою футбольних ліг. Консерватори не бажали йти з «нагрітих» місць. І це мало вплинути на рівень чемпіонату. Додайте до цього невдалий виступ збірної в Італії. Вся біда в тому, що сучасним футболом вже не можна керувати по-дилетантськи, а у нас це продовжують робити...

— Чемпіонат СРСР минулого року не знав ще аналогів. Уперше в ньому не брали участі команди Грузії та Литви. Про можливість проведення своїх першостей все сміліше заявляють Україна та Білорусія. Як, гадаєте, ситуація розвиватиметься надалі?

— Сподіваюся, що тенденція, яка намітилася, прогресуватиме. Нещодавно мені довелося зустрічатися з представниками футболу Грузії, України та Казахстану. Точка зору більшості людей з цих регіонів однозначна. Грузинська національна першість, приміром, була освячена каталикосом Грузії, вона користується підтримкою практично всього населення. І відмовлятися від національного змагання за наказом із центру, природно, ніхто не збирається. Але у медалі є й зворотний бік. Напрочуд блякло, це дуже дивно, спостерігалася гра трьох колишніх футболістів «Жальгіріса», які минулого літа перейшли зі свого клубу до московського «Локомотиву». Помітно впав рівень гри команд Тбілісі, Ланчхуті, Кутаїсі після того, як вони залишили всесоюзну арену. Все це ще раз підтвердило, що для росту майстерності спортсменів до рівня екстра-класу їм необхідна конкуренція з боку суперників. Але і в тбіліської «Іверії», і у вільнюського «Жальгіріса» у своїх регіональних змаганнях серйозні конкуренти просто відсутні. Висновок напрошується сам: як мінімум 30—40 найсильніших команд СРСР повинні і надалі змагатися на міжреспубліканській основі. Але цим змаганням, звичайно ж, слід надати нового статусу.

— Як відомо, Федерація футболу СРСР розглядала кілька можливих варіантів майбутньої першості. Але дива не сталося. Її функціонери не тільки не наважилися змінити формулу, але навіть не надали турнірові «відкритого статусу»...

— Я прогнозував і таке рішення, побувавши на одному із засідань виконкому. Тоді абсолютна більшість його членів висловилася за збереження старої структури чемпіонату СРСР. На жаль, у власних прогнозах не помилився. Чи розуміють чиновники з Федерації, що вони, по суті, проголосували за розвал всесоюзної першості? Такий фінал їй вготовано. Адже Федерація у нинішньому своєму складі проводити повноцінні змагання вже нездатна. Ніхто за нею не піде.

— Чому ж у конфлікті між Федерацією футболу СРСР і Спілкою футбольних ліг однобоку позицію обрала Міжнародна федерація футболу (ФІФА)?

— Як на мене, ФІФА просто ввели в оману чиновники з нашої Федерації. І це відбувалося за найбезпосереднішої участі її голови, а в минулому начальника управління футболу і хокею Держкомспорту СРСР Вячеслава Колоскова. Він стверджує всюди, що ми зазіхаємо на функції Федерації. Але це — неправда. Спілка футбольних ліг, як організація професійних футболістів, має намір займатися лише проведенням змагань серед професійних команд. Це цілком законні і обгрунтовані вимоги.

— Монополію Колоскова (юридично вона ще існує) здатне зруйнувати прийняття незалежної Федерації футболу Грузії, яка проводить національний чемпіонат, до ФІФА. Гарні перспективи на це за відповідних умов матиме й Україна, яка, як відомо, є самостійним членом ООН. Як швидко «блокаду» ФІФА буде прорвано?

— Давайте будемо реалістами. Ні Грузія, ні Україна, ні Росія, ні Литва не будуть прийняті до ФІФА доти, поки вони на ділі не стануть самостійними державами. Сподіватися на інший перебіг подій — самоодурення. Для Заходу, з якихось сумнівних міркувань, мабуть, тактичного плану, досі існує лише одна держава — СРСР, від цього там і починають танцювати. З іншого боку, ФІФА має враховувати те, що всесоюзна Федерація проводить дискримінаційну політику по відношенні до суверенних республік, що є порушенням навіть нині діючої Конституції СРСР. Після прийняття литовським парламентом декларації про незалежність Литви, приміром, футболістам «Жальгіріса» було просто пред'явлено грубий ультиматум. Та й потім «імперія Колоскова» зробила все для того, щоб залишити литовський футбол у повній ізоляції. Хіба це не сваволя?

— Минулої весни далі розмов про участь Спілки футбольних ліг у проведенні чемпіонату країни справа не пішла. Які ж ваші акції сьогодні?

— Якщо Федерація не змінить власну позицію найближчим часом, ми змушені будемо організувати альтернативний чемпіонат. Ряд команд вже дали згоду на виступ у ньому...

Ігор ТРОФИМЕНКО.
Москва.

Хокей

ДЕ ХТО ВИСТУПАТИМЕ

Якраз тепер у чемпіонаті Радянського Союзу з хокею триває перерва. А як же проходитиме другий етап цього цікавого змагання? На це запитання відповідає арбітр всесоюзної категорії, відповідальний секретар Федерації хокею України Володимир ОСИПЧУК:

— Боротьбу за нагороди продовжать десять клубів, які здобули таке право за підсумками першого етапу чемпіонату. Причому, очки, здобуті в цій половині, враховуватимуться і в другій. Отже, ЦСКА — 42 очка, «Спартак» (Москва) і «Динамо» (Москва) — по 41, «Крила Рад» (Москва) — 37, «Хімік» (Воскресенськ) — 35, «Динамо» (Рига) — 31, «Торпедо» (Ярославль) — 30, «Сокіл» (Київ) — 29, «Торпедо» (Нижній Новгород) — 28, «Торпедо» (Усть-Каменогорськ) — 26.

А от решта — п'ять клубів, які виступали у вищій лізі на старті, — «Автомобіліст» (Свердловськ), «Трактор» (Челябінськ), «Ітіль» (Казань), СКА (Ленінград) і «Динамо» (Мінськ) разом із десяткою найсильніших клубів першої ліги — «Динамо» (Харків), «Іжсталь» (Іжевськ), «Кристал» (Електросталь), «Прогрес»-ШВСМ (Гродно), «Кристал» (Саратов), «Лада» (Тольятті), «Сибір» (Новосибірськ), «Авангард» (Омськ), СКА (Хабаровськ) та «Автомобіліст» (Караганда) візьмуть участь у перехідному турнірі.

Вони змагатимуться в два кола з роз'їздами, зустрічаючись один з одним дома і в гостях. До речі, все починатиметься з нуля. Право грати у вищій лізі в наступному сезоні дістануть чотири найкращих...

КЛУБ НЕЗВИЧАЙНИХ РЕКОРДСМЕНІВ

Наприкінці минулого року відбулася подія, про яку ще зовсім недавно і думати не доводилося, — утворився республіканський клуб незвичайних рекордсменів.

Ці диваки встановили-таки рекорд, який потрапив до всесвітньовідомої книги Гіннесса. Одинадцять юнаків та дівчат, серед яких були студенти, учні, робітники, протягом п'яти діб з 364194 пивних металевих пробок Чернігівського виробничого об'єднання «Десна» склали піраміду. За строками «будівництва» і кількістю цього своєрідного будівельного матеріалу вони випередили попередніх рекордсменів — сінгапурців. Ті працювали шість діб і використали 263180 пробок.

Ця незвична подія відбувалася в київському залі «Юність». У ті вечори окрім «пробкових рекордсменів» усіх розважали своїми виступами й інші члени клубу, зокрема, прихильники атлетизму. Присутнім там був і президент всесоюзного клубу незвичних рекордсменів, колишній журналіст «Советского спорта», москвич Федір Гоголєв. Зрозуміло, що знайшлися запитання і до нього.

— Федоре Володимировичу, розкажіть, будь ласка, як утворився ваш клуб!

— Це сталося випадково, у мене на квартирі. Якось зібралися журналісти, спортсмени, тренери, ділові люди і дійшли спільної думки, що слід систематизувати і зібрати докупи досягнення талановитих людей, до яких раніше ставилися здебільшого скептично. Скликали згодом конференцію. І клуб народився.

На Україні дуже багато різних талантів. Тому вирішили в Києві провести цю акцію.

— А не жалкуєте, що кинули місце роботи в престижній газеті заради справи, до якої не всі ставляться, м'яко кажучи, серйозно!

— Абсолютно не жалкую. Навіть ті 30 рекордів, які ми зібрали, здатні потрясти уяву мільйонів. І взагалі наші заняття допомагають людям, змученим щоденними проблемами, активно відпочити, навіть міжнародні контакти налагодити. Це, якщо хочете, — нове слово в своєрідному спортивному шоу-бізнесі. Одне слово, справа варта свічок, якщо їй віддавати душу.

— Рекорд, встановлений у Києві, запишуть до книги Гіннесса влітку нинішнього року, а що ж далі!

— Плани — найширші. Насамперед збираємося провести чемпіонат країни в запусканні пивних пробок. Влаштуємо серію шоу-виступів силачів, серед яких брати Віннери із Закарпаття. Вони виступають із своїм маленьким Романом. У календарі — міжнародний турнір диваків тощо.

Більшість цих акцій проведемо в Києві та на Україні. У вас, між іншим, енергійний президент республіканського клубу незвичайних рекордсменів, спортивний телекоментатор, мій колега — журналіст, до речі, твій... батько, Валентин...

— Дякую, зніяковіло відповів співрозмовнику, завершуючи це інтерв'ю, бо, слово честі, навіть і не здогадувався про отакі вподобання одного з членів моєї родини.

Вів бесіду
Степан ЩЕРБАЧОВ.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

БАСКЕТБОЛ. Каунаський «Жальгіріс» дійшов до чвертьфіналу різдвяного турніру, який проходить у лондонському залі «Крістал Палас». На шляху до півфіналу литовські спортсмени поступилися команді «Харлем» з Нідерландів — 70:86.

ТЕНІС. Група радянських тенісисток обрала для підготовки до відкритого чемпіонату Австралії, який входить до числа турнірів «Великого шолому», змагання в Брісбені. Лариса Савченко зі Львова перемогла Магдалену Малєєву (Болгарія) — 6:1, 6:2, а киянка Наталя Медведєва — Елну Рейнах (ПАР) — 3:6, 6:1, 6:4.

—Побачене—

«ОБЛИЧЧЯМ ДО СТІНИ!»

PARIS MATCH

ФРАНЦУЗЬКИЙ ЖУРНАЛ РОЗПОВІДАЄ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПАРИЗЬКИХ «СТРАЖІВ ПОРЯДКУ»

УЖЕ година, як Паскаль уважно спостерігає за бульваром Бельвіль. Він сидить, скорчившись в глухому кутку, на плоскому даху десятиповерхового будинку. В одній руці у нього сигарета. Другою він весь час крутить ручки своєї рації, щоб переконатися, що вона правильно настроєна на частоту 11. Важко уявити, що цей двадцятивосьмирічний молодий чоловік з кучерявим волоссям, вусами стріхою і в запраних джинсах, який грає в схованку на даху, насправді поліцейський в цивільному. Мисливець за торговцями наркотиками. Два його колеги, Жак і Патрісія, знаходяться в укритті, в холі будинку з підсвіченим склом. Це — щоб бачити, залишаючись невидимими. Ще два поліцейські, Мішель і Жан, спокійно чекають в припаркованій неподалік машині, позбавленій поліцейських пізнавальних знаків. У цілому, ці п'ять чоловік становлять групу по боротьбі з наркотиками одинадцятого округу* Парижа.

Раптово Паскаль насторожується. Внизу, на бульварі, «супермаркет» наркотиків відчинив двері всім наркоманам, своїм місцевим і прибулим здалека. Безперервно танцюють наркомани, переступаючи з ноги на ногу в очікуванні постачальника. Через кілька хвилин, з'явившись із нізвідки, торговці наркотиками і наркомани розсіяні всюди. Двоє сидять на лавці, рятуючись від спеки в затінку дерев. Один стоїть одразу біля виходу із метро Куронн; ось ще один, прозваний «корсаром» за довгий, зав'язаний косинкою кінський хвіст. Невідомо, чому Паскаль раптом фіксує увагу на чорнявому юнаку років двадцяти з джинсовою курткою під пахвою. Він робить кілька кроків, зупиняється, переходить вулицю, розвертається і продовжує йти, весь час крутячи головою вліво і вправо. «Типова поведінка наркомана, який шукає дозу», — підтверджує Паскаль. Молодий чоловік прямує до торговця наркотиками, котрий стоїть біля виходу із метро. Паскаль, як спортивний радіокоментатор, прямо по рації описує сцену своїм партнерам. «Так і є! Він іде на зустріч. Увага, вони йдуть поруч і направляються до вас. Ні, вони зупинились. Сперечаються. Розійшлися. Наркоман віддав торговцю наркотиками гроші, а той сунув йому дозу в руку. Передача відбулася, я впевнений на сто процентів. Увага, вони розійшлися. Постачальник стоїть біля бару. На ньому голубі брюки, коричнева майка і білі кеди. Зріст приблизно 1 м 70, коротке волосся. Виходьте!».

Не встигає він закінчити фразу, як Жан з Мішелем викочуються на бульвар, притискують торговця наркотиками до стіни і одягають на нього наручники. У кишенях дев'ятсот п'ятдесят франків і дві порції героїну. «Я споживач, а не спекулянт», — говорить він в свій захист. Трохи вище по бульвару зупиняють токсикомана. Наркотик, який він роздобув, схований у пачці сигарет. Поліцейські забирають весь тандем. Напрямок — центральний. «Центральний» на поліцейському жаргоні — це комісаріат одинадцятого округу, що знаходиться на бульварі Вольтера біля мерії. Вдень і вночі, триста шістдесят п'ять днів на рік двісті п'ятдесят поліцейських (із них сорок вісім місцевих) прочісують свій округ з населенням у сто шістдесят п'ять чоловік і одержують солідний «прибуток»: триста арештів на місяць, із яких добра сотня пов'язана з наркотиками.

19 годин 15 хвилин. Машина поліцейської рятувальної служби рухається у напрямку будинку 7 по бульвару Бельвіль. Молода жінка вмерла у своїй квартирі на третьому поверсі цього червоного цегляного будинку. Вантажівка зупиняється посередині вулиці, із неї виходять п'ятеро поліцейських. Нагорі, в маленькій двокімнатній квартирці, лікар швидкої допомоги уже ставить діагноз. «Причина смерті — надмірна доза наркотика. Обережніше, у неї очевидний СНІД». Жан-Ноель, бригадир, входить у темну спальню, де лежить покійниця, і виходить з тверезим коментарем: «Наркотики — справжня отрута». У посвідченні особи сказано, що її звали Анною. Їй було тридцять два роки, вона родом із Касабланки. На фотографії — обличчя красивої з темним волоссям дівчини: тонкі риси обличчя, мигдалеподібні очі. Нічого спільного з жалюгідною істотою, якою вона стала після шістнадцяти років вживання героїну. Батько жертви чекає біля входу в дім. Він не захотів піднятися. Він ледве вимовляє краєчком губ: «Для моєї дочки смерть — порятунок».

19 г. 45 хв. Завідуючий супермаркетом перед самим закриттям телефоном повідомляє, що один із працівників учинив крадіжку. Зрозуміло, що хтось із службовців бере з каси. Жан-Ноель у супроводі Джеймса і Марі-Клод заходить до закладу і зразу йде в кімнату, яка служить завідуючому кабінетом. Той порухом підборіддя вказує поліцейським на блондинку касирку, яка підраховувала покупки останнього покупця. «У касі недостача в тисячу дев'ятсот франків, — пояснює він. — Я бачив, як вона засунула папірці в сумку».

Коли касирка закінчує роботу, поліцейські просять її витрусити вміст сумки. На стіл падають вперемішку головна щітка, губна помада, гаманець, два папірці по п'ятсот франків, чотири—по двісті і один — в сто. «Дивно, це точно відповідає сумі сьогоднішньої недостачі», — говорить Джеймс. «Я не розумію ваших натяків. Гроші мені дав чоловік. Він працює й одержує сім тисяч франків на місяць. Мені немає потреби красти».

Її версія явно не задовольняє поліцейських. Завідуючий хоче подавати в суд. Її супроводжують до інспектора, а ті вже затримають і складуть протокол допиту.

21 г. 40 хв. На когось напали перед автоматичною касою банку на авеню Філіпп-Огюст. Украли все. Кредитну картку, гаманець і машину, білий «205», на якому грабіжники і втекли. Негайно прибулі на місце поліцейські беруть показання в потерпілої. Бандити. Один тип — білий, другий — чорний. Все. Потерпіла заливається слізьми, вона в шоку. Вона більше нічого не пам'ятає. Навіть номера власної машини. Мізерні докази повідомляють по рації. Всупереч сподіванням їх виявляється досить. Патрульна машина перехоплює повідомлення в той самий момент, коли білий «205» мчить мимо у напрямку до Венсеннського лісу. У паніці бандит, котрий сидить за кермом, влітає в тупик. Втекти вони не встигають. Поліцейські зі зброєю в руках беруть їх на приціл.

0 г. 10 хв. Підземний паркинг на бульварі де Піклю має репутацію «гарячого місця». Сюди приводять клієнтів проститутки з площі Насьон і з Венсеннського іподрому. Тут тихо, надійно і затишно. І коштує дешевше, ніж номер в готелі. Дві машини без поліцейських пізнавальних знаків повільно з'їжджають по естакаді. В'їхавши у перший «підвал для сексу», білий «309» зразу мчить до протилежного виходу, а темно-синій «305» різко зупиняється поперед в'їзду. Таким чином, виходи заблоковано. Чотири автомобілі припарковані носом до стіни.

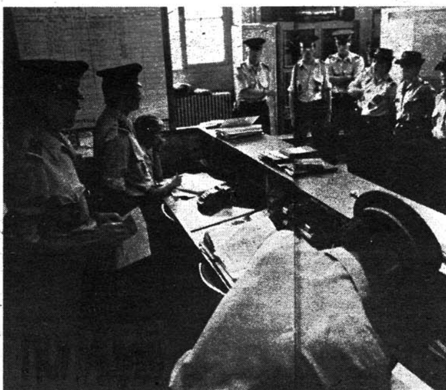
Жан-П'єр оголошує низьким голосом: «Пані і панове, поліцейський контроль. Приготуйте ваші посвідчення особи і шоферські права». При вигляді синіх форм обличчя клієнтів спотворюються. Один, зовсім знітившись, натягує брюки і цілих п'ять хвилин не може знайти шоферські права. Проститутки ведуть себе більш невимушено. Вони звикли. Одна із них одягає трусики прямо на очах поліцейських.

1 г. Характерний сигнал, що означає звертання до всіх підрозділів, звучить у машині поліцейської рятувальної служби. Гугнявий голос кричить: «Нам сигналізують, що якісь два типи напали на готель по вулиці Седен. Обидва — європейці. Один блондин, другий брюнет. Обидва високі. Блондин носить шорти, кеди і білу куртку. Брюнет одягнутий у сіру безрукавку і джинси. Вік обох між двадцятьма і двадцятьма п'ятьма роками». «Знову та ж ряжка», — коментує сидячий за кермом Жан-Мішель. Уже місяць, як ці двоє поставили за мету обкрадати тільки готелі. Три чи чотири рази в проміжку між першою і другою годиною ночі вони захоплюють касу, обривають телефонні проводи і тікають пішки чи моторолером. Судячи з показань потерпілих, йдеться про двох наркоманів. Через двадцять хвилин новий сигнал. Та ж пара напала на готель по вулиці Шарон.

Третій виклик. Той же сценарій. Портьє готелю попередив поліцейських, що грабіжники помчали на моторолері у напрямку авеню де ля Републік. Все в порядку, їх вистежили. Сирени ревуть, вулиці з одностороннім рухом, третій ряд, все пролітає мимо. Попереду два бандити, які зігнулися на мотоциклі. Але ось швидкісний поліцейський «205» перетинає їм шлях. Різке гальмування. Моторолер звалюється на бруківку, протягує кілька метрів і завмирає біля тротуару. Грабіжники у порваному одязі, із закривавленими руками пробують піднятися і тікати. Пізно. Десять поліцейських оточують їх, одягають наручники і ведуть у відділення. Їх чекає кілька років тюрми.

3 г. 45 хв. Рю де Монтрей. Молода жінка подає розпачливі знаки поліцейським. Через кілька хвилин Надя розповідає свою історію. Вона повернулася із Палава-ле-Фло, де провела тиждень відпустки. Коли вона прийшла до себе, то побачила, що замок зламано. Вона не наважилася штовхнути двері, оскільки боялася наткнутися на грабіжників. Вся група дряпається по східцях, тримаючи руку на рукоятці пістолета. Різким ударом ноги відчиняють двері квартири. Нікого. Всередині все розкидано. Вміст шаф валяється на підлозі. Складне ліжко перевернуте. Сімейні фотографії розкидані всюди на килимі. Жак запитує дівчину, що в неї вкрадено. Вона швидко обдивляється і зі сльозами в голосі перелічує: «Телевізор, стереоустановка, відеомагнітофон, електричний ніж, шкіряні куртки і прикраси». Поліцейські, безсилі що-небудь зробити, радять їй не залишатися вдома цієї ночі.

6 г. Поліцейська машина повільно повертається на базу. Після того, як вона протягом двох годин борознила вулиці одинадцятого округу, насторожуючись при найменшому сумнівному звуку чи дивній поведінці. Початком нового дня на вулиці закінчується ця подорож на край ночі.

Ранок. Поліцейські одержують завдання на наступне чергування.

* Передруковується зі скороченням.

—Інформ-шоу—

ВИКРАДАЧІ ЗНАХАБНІЛИ

У США різко зростає кількість автомобільних крадіжок. 40 відсотків подібних злочинів припадає на великі міста. Так, лише за півріччя у Нью-Йорку кількість викрадених лімузинів підскочила на 15, а у Фініксі (штат Арізона) — на 70 відсотків.

ГЕТЬ ПРИВІЛЕЇ!

Суддя з Намібії Либенберг у досить своєрідний спосіб висловив свій протест проти «привілейованого» службового автотранспорту. Побачивши біля готелю розкішний «Мерседес» з урядовими номерами, відгвинтив ковпачок на одному з колес і випустив повітря. Господар лімузина — міністр юстиції країни — наполіг на увільненні Либенберга від обов'язків судді. Що ж, борцям з привілеями всюди живеться нелегко...

СВАТАННЯ ПО-АМЕРИКАНСЬКИ

Спершу постійні клієнти одного детройтського ресторану сприйняли як жарт, коли хазяїн закладу Едді Серватіус замість традиційного меню передав телефаксом своє зображення і текст: "Я неодружений", шукаю приємну жінку". Однак двадцять представниць прекрасної статі поставилися до цього цілком серйозно, надіславши у відповідь по факсу свої фото, а також дані — вік, зріст, опис зовнішності. Нині Едді закинув свій ресторан й заснував шлюбне агентство знайомств, яке процвітає.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Автор макета — Євген Українець.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Бригада коректорів: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич.

Верстальники: Анатолій Артеменко, Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Тетяна Мухіна, Валентина Яковенко.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Індекс 60955.

Тираж 165.650.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 60 коп.

Зам. 03150031.

Номер підписано до друку в 17.40
За графіком — 17.40